

MONITORING EU europoslance Hynka Fajmona

KVĚTEN / ČERVEN 2008

PETRA KUCHYŇKOVÁ, ONDŘEJ KRUTÍLEK, IVETA FRÍZLOVÁ

CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY

BRNO 2008

CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY (CDK)

nezávislá, nezisková vzdělávací a kulturní organizace založená ve formě občanského sdružení v srpnu 1993 v Brně

navazuje na některé starší iniciativy, jež souvisejí s rozvojem nezávislých aktivit a vydáváním samizdatových časopisů před listopadem 1989

Činnost

publikační a vydavatelská činnost (od založení CDK přes 250 vydaných knih)

vydávání periodik *Revue Politika* (nástupce někdejší *Revue Proglas*)

a *Proglas* (nástupce časopisu *Teologie & Společnost*)

odborný servis různým složkám veřejné správy

pořádání přednášek, seminářů a konferencí

Struktura CDK

CDK se člení na dva relativně svébytné, přesto však vzájemně intenzivně komunikující instituty: **Institut pro politiku a kulturu (IPK)** a **Institut křesťanských studií (IKS)**. Vedle obou institutů provozuje také vlastní nakladatelství a typografické studio. Vrcholným řídicím orgánem je Rada CDK, jejíž rozhodnutí realizuje výkonný ředitel.

Personální složení Rady CDK

Prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D.

předseda CDK

Ing. Zdeněk Granát

finanční ředitel CDK a jednatel

doc. PhDr. Jiří Hanuš, Ph.D.

ředitel IKS a jednatel

František Mikš

ředitel IPK a jednatel

doc. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.

výkonný ředitel CDK

Kontakt

Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK)

Venhudova 17, 614 00 Brno, Česká republika

cdk@cdk.cz, tel.: 545 213 862, mobil: 775 570 801, www.cdk.cz

INSTITUT PRO POLITIKU A KULTURU (IPK)

Činnost

vydávání *Revue Politika*
vydávání knih z oblasti společenských věd
pořádání konferencí, seminářů a přednášek
analýza evropské legislativy a politiky
podpora demokracie v zemích s nedemokratickou minulostí

Revue Politika

exkluzivní pravicový měsíčník pro politiku, společnost a kulturu vycházející nepřetržitě již devatenáctým rokem
podává neotřelý, fundovaný a realistický pohled na dění u nás i v zahraničí
nabízí komentáře, analýzy a eseje nejlepších českých autorů (politologů, historiků, sociologů, ekonomů, právníků a publicistů) a nejzajímavější překlady z prestižních zahraničních časopisů
pravidelně informuje o knižních novinkách týkajících se politiky a všeho, co s ní souvisí
UKÁZKOVÉ ČÍSLO ZDARMA!

Konference, semináře a přednášky

IPK pořádá – samostatně či v součinnosti s některou z akademických nebo neziskových institucí a nadací – odborné konference, semináře či přednášky. Našimi nejčastějšími partnery jsou Filozofická fakulta, Fakulta sociálních studií a Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity a Ústav pro soudobé dějiny AV ČR.

Analytická činnost

IPK má vytvořenu síť kontaktů na kvalitní a erudované právníky, politology, ekonomy a další odborníky, která umožňuje zajistit vypracování odborných analýz a návrhů zákonů téměř na jakékoli téma
IPK zprostředkovává vazbu mezi politickou reprezentací a akademickým prostředím
od roku 2002 IPK příležitostně vypracovává odborné analýzy pro Ministerstvo zahraničních věcí ČR a Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR a návrhy zákonů pro Poslaneckou sněmovnu Parlamentu ČR

Analýza a monitoring EU

V roce 2004 v rámci IPK vzniklo z iniciativy poslance Evropského parlamentu Hynka Fajmona (EPP-ED/ODS) oddělení pro analýzu evropské legislativy a politiky, jehož posláním je:

zajišťování pravidelného měsíčního monitoringu evropské legislativy
provádění analýz vybraných legislativních problémů
pravidelné zprostředkovávání výsledků práce prostřednictvím médií

Spolupráce s EPP-ED

Od roku 2003 IPK spolupracuje s poslaneckou frakcí EPP-ED v Evropském parlamentu. V rámci této spolupráce:

organizuje konference na nejruznější společensko-politická témata (např. perspektivy EU, cesta České republiky do EU)

vydává odborné publikace (např. sborník *Cesta České republiky do Evropské unie*)

zajišťuje vydávání informačních brožur seznamujících širokou veřejnost s problematikou EU (např. *Co byste měli vědět o Evropském parlamentu, Evropská unie a vaše město/obec, Čeští zemědělci a Společná zemědělská politika Evropské unie*)

vydává přílohy časopisu *Revue Politika* (např. *EPP-ED a evropská politika, EPP-ED a evropská ústava, EPP-ED po rozšíření EU, EPP-ED a liberalizace světového obchodu, EU a její východní sousedé*)

Součástí *Revue Politika* je i rubrika Evropské stránky, kde jsou prezentovány komentáře, analýzy a překlady zahraničních článků týkající se problémů projektu evropské integrace.

Podpora procesů demokratizace

IPK realizuje zahraniční projekty, v jejichž rámci se snaží podporovat procesy demokratizace v zemích, které mají aktuální zkušenost s nedemokratickým režimem. Pro tyto projekty hledá finanční podporu jak u zahraničních, tak i u domácích organizací a institucí.

v letech 2004–2005 se uskutečnil projekt „Democratic Institution Building Process in Transition – Lessons from the Czech Republic“ zaměřený na podporu demokratizačních procesů v Iráku

v roce 2006 proběhl projekt „Jak končí starý režim a začíná nový; čeho se vyvarovat a co podpořit?“ zaměřený na podporu demokratizace na Ukrajině

Personální složení IPK

František Mikš	ředitel
PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.	odborný pracovník
Mgr. Kateřina Hloušková, Ph.D.	odborný pracovník
PhDr. Pavel Pšeja, Ph.D.	odborný pracovník
Mgr. Petra Kuchyňková	analytik
Mgr. Ondřej Krutílek	analytik
Bc. Iveta Frízlová	analytik-asistent

Kontakt

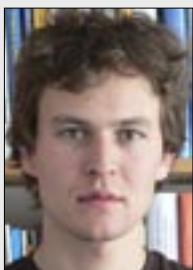
Institut pro politiku a kulturu (IPK)
Centra pro studium demokracie a kultury (CDK)
Venhudova 17, 614 00 Brno, Česká republika
ipk@cdk.cz, tel.: 545 213 862, mobil: 775 570 805
www.cdk.cz/ipk

PROFILY AUTORŮ

Mgr. Petra Kuchyňková

V CDK působí jako analytička evropské legislativy od září 2004. Vystudovala obor mezinárodní vztahy a evropská studia na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity, kde v současnosti postgraduálně studuje obor politologie se zaměřením na mezinárodní vztahy a působí jako asistentka na Katedře mezinárodních vztahů a evropských studií. V rámci své odborné činnosti se věnuje především aktuálnímu dění v Evropské unii, společné zemědělské politice Evropské unie a východní dimenzi vnější politiky Evropské unie. K oblastem jejího odborného zájmu náleží též otázky současné ruské zahraniční politiky se zaměřením na rozvoj vztahu Rusko – Evropská unie.

Mgr. Ondřej Krutílek

V CDK působí jako analytik evropské legislativy a redaktor od září 2004. Od ledna 2005 výkonný redaktor *Revue Politika*. Vystudoval magisterský program mezinárodní vztahy a evropská studia a bakalářský program politologie na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity, kde v současnosti postgraduálně studuje politologii se zaměřením na evropská studia. Autor řady odborných textů. Pravidelně publikuje v tištěných médiích.

Bc. Iveta Frízlová

V CDK působí jako analytik-asistent. Vystudovala bakalářský program anglický jazyk a literatura na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity. Na Fakultě sociálních studií MU v současnosti studuje bakalářský program politologie a mezinárodní vztahy a navazující magisterský program evropská studia.

Navštivte
internetové stránky
www.hynekfajmon.cz

HYNEKFAJMON

POSLANEC EVROPSKÉHO PARLAMENTU ZA ODS

OBSAH

Editorial	6	II. Aktuální problémy	25
Executive summary	7	2.1 Budoucnost EU	25
I. Projednávaná legislativa (vybrané oblasti)	16	Ratifikace Lisabonské smlouvy	25
1.1 Evropský parlament	16	Frakce v Evropském parlamentu	27
Liberalizace trhů s energiemi	16	2.2 Justice a vnitro	27
Návrh směrnice o kvalitativních standardech povrchových vod	17	Evropský pakt pro oblast imigrace a azylu	27
Návrh směrnice o trestněprávní ochraně životního prostředí	18	2.3 Klimaticko-energetický balík	28
Návrh nařízení, kterým se zavádějí společná pravidla pro výkon povolání provozovatele silniční dopravy	18	2.4 Rozšiřování EU	30
Návrh nařízení o společných pravidlech pro přístup na mezinárodní trh silniční přepravy zboží	19	Turecko a Chorvatsko	30
Zapojení letecké dopravy do boje proti klimatickým změnám	19	2.5 Vnější vztahy	30
Návrh nařízení o společných pravidlech pro přístup na trh přepravy cestujících autokary a autobusy	20	Projekt „Východní dimenze“	30
1.2 Komise	20	Summit EU-LAC (Latinská Amerika)	32
Návrh nařízení o všeobecné bezpečnosti motorových vozidel	20	Summit EU-USA	32
Revize směrnice o výběru poplatků za užívání pozemních komunikací těžkými nákladními vozidly	21	2.6 Zemědělství	33
Revize nařízení o vertikálních dohodách v odvětví motorových vozidel	21	Reforma SZP	33
Revize směrnice o dostupnosti informací pro spotřebitele při prodeji nových osobních automobilů	22	Katarské kolo WTO	34
1.3 Rada	22	III. Přehled klíčových hlasování EP a hlasování skupiny ODS v EP	36
Návrh nařízení stanovujícího emisní standardy u nových osobních automobilů	22	Plenární zasedání ve dnech 19. – 22. května 2008	36
Směrnice o pracovní době	23	Plenární zasedání ve dnech 4. – 5. června 2008	37
		IV. Slovníček	38
		V. Schémata rozhodovacích procedur	40
		Schéma konzultační procedury	40
		Schéma procedury spolupráce	41
		Schéma spolurozhodovací procedury	42
		Schéma rozpočtové procedury	43

EDITORIAL

Vážení čtenáři,

sledované období bylo velmi bohaté na události týkající se nejen legislativního vývoje na poli institucí EU, ale také na události související s dalším pokračováním integrace. Monitoring, který Vám přinášíme, se proto opět snaží rovnoměrně věnovat oběma „pilířům“ dění v EU. Z hlediska projednávané legislativy stojí nepochybně za pozornost další posuny v oblasti energetiky (otázka liberalizace trhů s energiemi, aktuální vývoj stran klimaticko-energetického balíku) či ochrany životního prostředí (návrh směrnice o trestněprávní ochraně životního prostředí). Problematiku dopravy s „módním“ tématem klimatických změn spojují jednak návrh na zapojení letecké dopravy do boje proti klimatickým změnám, projednávaný na půdě Evropského parlamentu, jednak návrh nařízení stanovujícího emisní standardy u nových osobních automobilů, který byl předložen Radě ministrů pro životní prostředí. K významným posunům došlo také v otázce projednávání směrnice o pracovní době, která tvoří součást legislativní agendy Rady již třetí rok. V oblasti společné zemědělské politiky pak nelze opominout dlouho očekávané konkrétní legislativní návrhy, které v rámci střednědobé reformy (health check) představila v květnu Komise.

V rámci aktuálního dění v EU představovala v první polovině června rozhodně nejvíce medializovanou otázku budoucnost ratifikačního procesu Lisabonské smlouvy v souvislosti s irským referendem. Za pozornost stojí také dění v rámci vnějších vztahů EU (summit EU – Latinská Amerika, summit EU – USA, další vývoj ve východní dimenzi vnější politiky EU). Představitelé budoucí předsednické země, Francie, opět nastínili některé ambiciózní plány v rámci svých bezprostředních priorit, pozornosti by v této souvislosti neměl uniknout plán změn v oblasti imigrační a azylové politiky EU, který s sebou přináší i některé souvislosti v sociální politice či z hlediska dalšího posílení spolupráce v oblasti vnitřní bezpečnosti.

Autoři

EXECUTIVE SUMMARY

I. PROJEDNÁVANÁ LEGISLATIVA (VYBRANÉ OBLASTI)

1.1 Evropský parlament

Liberalizace trhů s energiemi

- Výbor EP pro průmysl se 19. května věnoval projednávání návrhů týkajících se regulace trhu s plynem.

Obsah

- Výbor nakonec hlasoval proti požadavku na unbundling v oblasti plynu, tj. jinak než v případě elektřiny.
- Současně došlo k potvrzení tzv. Gazprom klauzule mající vyloučit z možnosti převzetí částí energetických firem subjekty z třetích zemí, jež nemají s EU reciproční bilaterální smlouvu (článek 8a).

Sporné body

- Součástí schváleného textu se stala i opatření na ochranu spotřebitele, pokud by ze strany poskytovatelů plynu existovaly problémy s dodávkami, poskytováním informací ap. (viz Příloha A, mj. bod a) a i); analogická opatření by se měla uplatnit i v případě elektřiny).
- Finální hlasování o zprávě v průmyslovém výboru EU proběhlo 5. června. Text byl přijat poměrem 31:16:2. S jeho projednáním se počítá na plénu EP v červenci.

Jednání v Radě

- 6. června se otázkou liberalizace trhů s energiemi (včetně elektřiny) zabývala i Rada.
- Obecně se předpokládalo, že ke sladění postojů v rámci Rady budou nezbytné ústupky protagonistům třetí cesty.
- Na druhou stranu se počítalo i s tím, že podniky, které třetí cesty využijí, budou pod dohledem nově utvořeného tělesa, jež by mělo sestávat nejen ze zástupců dané firmy, ale také ze zástupců třetích stran, států, zaměstnanců ap.
- Všechny uvedené návrhy vzešly od slovinského předsednictví.
- Rada se nakonec na základních parametrech liberalizace trhů s energiemi shodla. Fakticky došlo k tomu, že jednotlivé členské státy by si měly moci zvolit nejvhodnější řešení, a to jak v oblasti elektřiny, tak plynu.

- V případě ČR je první otázka fakticky irelevantní, neb produkce a distribuce elektřiny je již rozdělena. Nová legislativa by ovšem ovlivnila zdejší trh s plynem, neboť vlastníkem přenosové soustavy a klíčovým producentem je společnost RWE.

Další vývoj

- V následujícím období se očekává hlasování v plénu EP o zprávě Morganové (v červnu) a o La Russově zprávě, zprávě Vidal-Quadrasově, Papparizové a Brunettové (v červenci).

Návrh směrnice o kvalitativních standardech povrchových vod

- Výbor EP pro životní prostředí se ve dnech 5.–6. května zabýval problematikou návrhu směrnice o kvalitativních standardech povrchových vod.

Obsah návrhu

- Předmětem jednání výboru bylo především 31 z celkového počtu 33 látek (mj. polychlorované bifenyly), na něž by se podle jeho názoru měly vztahovat buď přísnější standardy (maximální povolené koncentrace a průměrné roční hodnoty, a to od roku 2015), nebo by měly být z vod rovnou vyloučeny (do roku 2025).

Sporné body

- Ze zainteresovaných kruhů se objevují zprávy, že realizace přísných opatření by byla nejen nákladná, ale především obtížná, neboť by předpokládala naplnění normy všemi subjekty, kteří by s ní měli co dočinění.

Další vývoj

- Zpráva Laperrouzeové by měla přijít na jednání pléna EP v červnu.

Návrh směrnice o trestněprávní ochraně životního prostředí

- Plénum Evropského parlamentu 21. května přijalo Nassauerovu zprávu týkající se návrhu směrnice o trestněprávní ochraně životního prostředí. Výsledkem je, že za závažný přestupek proti ochraně životního prostředí bude možné uložit „účinné, přiměřené a odrazující“ trestněprávní sankce, nikoliv „pouhé“ pokuty – a to jak v případě fyzických, tak i (a především) právnických osob.

Obsah návrhu

- Konkrétně by měly být trestněprávní sankce uplatněny mj. v případě nezákonného převozu a nakládání s odpady, obchodu s ohroženými druhy a látkami poškozujícími ozonovou vrstvu, narušení chráněných území (včetně Natura 2000), znečištění vody, půdy, ovzduší, při nebezpečných aktivitách typu produkce, převozu a skladování jaderného odpadu – to vše, pokud lze prokázat záměr nebo zanedbání požadavků stanovených v unijních normách, jež jsou součástí přílohy návrhu směrnice.
- ČR by neměla mít podobně jako např. Německo či Finsko s novou legislativou větší problémy. (V ČR se již nyní trestněprávní sankce pohybují až do výše osmi let.)

Další vývoj

- Implementační lhůta směrnice bude dvouletá.

Návrh nařízení, kterým se zavádějí společná pravidla pro výkon povolání provozovatele silniční dopravy

- Plénum Evropského parlamentu 21. května přijalo poměrem 614:28:45 zprávu Ticaouvé týkající se návrhu nařízení, kterým se zavádějí společná pravidla pro výkon povolání provozovatele silniční dopravy.

Legislativní pozadí a obsah návrhu

- Obecně by mělo dojít – ve vztahu k návrhu Komise – k jejich rozvolnění, ať již jde o finanční nebo odborné požadavky (včetně bezúhonnosti). Na druhou stranu by to ovšem mělo znamenat i omezení možnosti jednotlivých členských států do dané oblasti ingerovat, neboť stávající směrnice 96/26 by měla být nahrazena přímo použitelným nařízením.

Další vývoj

- Přijetím zprávy Ticaouvé bylo završeno teprve první čtení návrhu. Totéž se nyní očekává od Rady.

Návrh nařízení o společných pravidlech pro přístup na mezinárodní trh silniční přepravy zboží

- Plénum Evropského parlamentu 21. května přijalo poměrem 494:133:46 Groschovu zprávu týkající se návrhu nařízení o společných pravidlech pro přístup na mezinárodní trh silniční přepravy zboží.

Legislativní pozadí a obsah návrhu

- Nejdůležitější součástí přijatého textu je požadavek na liberalizaci kabotáže (poskytování vnitrostátní nákladní silniční přepravy cizozemci) od 1. ledna 2014 – s argumentem, že dosavadní restriktivní režim, povolující kabotáž jen dočasně

a fakticky výjimečně, je v kontrastu s elementárními čtyřmi svobodami Evropské unie.

- Podnětem k danému legislativnímu návrhu přitom byl požadavek Francie upřesnit (tj. zpřísnit) stávající pravidla kabotáže v neprospěch volného pohybu zboží a služeb.

Další vývoj

- Rada se danou otázkou naposledy zabývala 7. dubna, ovšem dosud k žádnému závěru nedospěla. Některé zdroje však naznačují, že příští relevantní zasedání Rady by již mohlo návrhy Evropského parlamentu akceptovat.

Zapojení letecké dopravy do boje proti klimatickým změnám

- Výbor EP pro životní prostředí 27. května poměrem 54:4:1 odsouhlasil Lieseho zprávu, jejímž výsledkem by mělo být zapojení letecké dopravy do boje proti klimatickým změnám o rok dříve, než předpokládala Rada i Komise, tj. již v roce 2011, byť s postupným náběhem aukčního mechanismu z 25 % povolenek vložených do aukce v roce 2011 až na 100 % v roce 2013.

Obsah návrhu

- Zapojení do systému obchodování s emisními povolenkami by se mělo dotknout všech letů využívajících evropských letišť, výjimkou by měla být jen malá letadla do 5,7 tun, humanitární, záchranná a vojenské lety (ne však lety politických představitelů). Současně by mělo dojít k 10% snížení emisí CO₂ v porovnání s lety 2004–2006, aby se ve výsledku v porovnání s rokem 1990 dosáhlo snížení 20% do roku 2020. (Rada navrhovala jejich zachování na úrovni uvedených let.)

Další vývoj a sporné body

- Finální schválení textu se očekává na červenovém plénu EP. Při dalším projednávání se nicméně patrně střetnou představy EP s návrhy Rady.
- V případě, že EP završí své druhé čtení a Rada jeho výsledky neakceptuje, s největší pravděpodobností se stane návrh předmětem dohodovacího řízení.

Návrh nařízení o společných pravidlech pro přístup na trh přepravy cestujících autokary a autobusy

- Plénum EP 5. června přijalo Groschovu zprávu k návrhu o společných pravidlech pro přístup na trh autobusové dopravy, jíž poslanci kvůli absenci neformální dohody se sociálními partnery 22. května odložili. Text (pozměňující platné nařízení 684/92 a 561/2006) byl přijat poměrem 587:54:6.

Obsah návrhu

- Výsledkem hlasování je především akceptování možnosti, aby autobusoví řidiči mohli pracovat dvanáct dnů za sebou (tj. podobně jako před přijetím nařízení 561/2006), byť za přesně stanovených podmínek, s odůvodněním, že to může vést k posílení turismu mezi nízkopříjmovými skupinami obyvatel (tím, že se nezvýší náklady autobusových dopravců kvůli tomu, že budou muset na příslušný turnus vyslat více řidičů).

Další vývoj

- Legislativa by měla vstoupit v platnost v lednu 2009. Předtím ji ovšem bude muset odsouhlasit i Rada.

1.2 Komise

Návrh nařízení o všeobecné bezpečnosti motorových vozidel

- Komise 23. května předložila návrh nařízení o všeobecné bezpečnosti motorových vozidel (COM(2008)316), jehož primárním cílem by mělo být stanovení harmonizovaných pravidel pro konstrukci automobilů a potažmo snížení počtu smrtelných dopravních nehod v EU a snížení ekologické zátěže silniční dopravy.

Legislativní pozadí a obsah návrhu

- Všechny nové vozy by např. měly být do 29. prosince 2012 vybaveny stabilizačním systémem ESC, jenž podle Komise snižuje množství dopravních nehod o 20–40%, „nouzovými“ brzdami (tzv. AEBS) nebo zařízeními, jež elektronicky „ohlídají“, že automobily (především pak kamiony) nejedou mimo vytyčený jízdní pruh (tzv. LDW; obé do 29. října 2013).
- Uvedené záměry vycházejí ze zprávy ad hoc skupiny CARS 21, která se zabývala „udržitelnou“ výrobou automobilů v 21. století, a ze sdělení Komise, jež bylo v návaznosti na tuto zprávu vydáno a jež se postavilo za zjednodušení (resp. zpřesnění) postupu schvalování nových typů vozidel pro uvedení na trh.

Sporné body

- Automobilový sektor generuje cca 3% HDP Unie a zaměstnává zhruba 7% jejích obyvatel. Dopad nové normy proto může být poměrně značný.

Další vývoj

- Návrh bude předmětem spolurozhodování Rady a Evropského parlamentu.

Revize směrnice o výběru poplatků za užívání pozemních komunikací těžkými nákladními vozidly

- Na konci května vyšlo najevo, že Komise svůj dlouho čekávaný návrh na revizi směrnice o výběru poplatků za užívání pozemních komunikací těžkými nákladními vozidly (99/62, tzv. Eurovignette Directive) nepředloží, jak bylo avizováno, 17. června (pro podrobnosti viz předcházející monitoring), ale až 2. července.
- Z předběžného návrhu plyne, že členské státy by měly získat možnost zavést mýtné zohledňující i tzv. externí náklady dopravy a získané prostředky pak (obligatorně) reinvestovat do „čistších“ způsobů dopravy, než jakou je doprava silniční.
- Podobně problematickými se mohou stát požadavky na interoperabilitu systémů mýtného (jak jsou definovány již ve směrnici 2004/52).
- Pokud jde o potenciální zapojení osobní silniční dopravy do celého systému, nemělo by být (jak za určitých okolností předpokládala předchozí předběžná verze návrhu) obligatorní.

Revize nařízení o vertikálních dohodách v odvětví motorových vozidel

- Komise 28. května přijala zprávu o fungování nařízení o vertikálních dohodách v odvětví motorových vozidel a současně zahájila veřejnou konzultaci v této věci.

Pozadí a obsah

- Dané nařízení (1400/2002) definuje výjimku z obecných pravidel (platných pro hospodářskou soutěž v EU) pro automobilový sektor – s ohledem na jeho specifické požadavky a charakter. Vychází z toho, že na produkčním cyklu automobilů se podílí zpravidla celá řada firem a existuje nebezpečí, že v důsledku by se tato skutečnost mohla negativně odrazit na spotřebitelích a jejich ochraně. Nařízení proto umožňuje zajištění větší nezávislosti distributorů automobilů na dodavatelích (s tím, že to povede k větší konkurenci) či zakládá povinnost poskytovat „nezávislým“ automechanikům technické informace potřebné k výkonu jejich povolání. Zpráva o fungování dala jednoznačně najevo, že nařízení uvedených cílů nedosáhlo, a proto by mělo být revidováno, popř. zrušeno.

Další vývoj

- Konzultace potrvá do 31. července a její vyhodnocení se očekává na přelomu letošního a příštího roku.

Revize směrnice o dostupnosti informací pro spotřebitele při prodeji nových osobních automobilů

- Komise 2. června zahájila veřejnou konzultaci týkající se potenciálního doplnění reklamních sdělení, jež inzerují automobily, o varování podobná těm, která se objevují na cigaretách.

Pozadí a obsah

- Fakticky by se jednalo o krok, jenž by byl kompletem již delší dobu diskutovaného návrhu majícího snížit emise CO₂ u nových osobních automobilů na 130 g/km, resp. na 120 g/km.
- V současnosti již existuje norma pro poskytování takových informací (1999/94), ovšem dotýká se téměř výhradně tištěných materiálů. Její potenciální revize by měla rozšířit okruh médií, v nichž by měly být informace o produkovaném CO₂ uveřejňovány.

Sporné body

- Už v roce 2007 se pro podobný návrh vyslovil EP prostřednictvím Daviesovy zprávy: pro informace o produkovaném CO₂ by měla být vyhrazena minimálně pětina tiskového prostoru. Vydavatelé novin a časopisů (např. EPC) již tehdy avizovali, že je pro ně takový záměr nepřijatelný.

Další vývoj

- Konzultace potrvá do 28. července a poté by měl být předložen legislativní návrh – nejspíše na podzim.

1.3 Rada

Návrh nařízení stanovujícího emisní standardy u nových osobních automobilů

- Slovinské předsednictví předložilo Radě pro životní prostředí na začátku června zprávu shrnující dosavadní projednávání návrhu nařízení stanovujícího emisní standardy u nových osobních automobilů.

Legislativní pozadí

- Komise předložila legislativní návrh loni v prosinci, když vyšlo najevo, že dosavadní kroky samotných výrobců (na základě jejich závazku z roku 1998 snížit emise CO₂ během deseti let v průměru na 140 g/km) nebudou dostatečné.

Obsah návrhu a sporné body

- Základním problémovým bodem se hned po předložení návrhu stala otázka, nakolik potenciální norma zasáhne výrobce automobilů, resp. nakolik se zvýší ceny nových automobilů.
- Předsednictví se zaměřilo na otázku, podle jakého parametru stanovovat požadované maximální výše emisí CO₂, zda (v průměru) zvýšit tlak na

producenty větších vozidel tím, aby produkovali i automobily menší, zda uplatňovat pokuty za překročení stanovených limitů, jak je vypočítávat, zda je požadovat hned po roce 2012 (nebo od roku 2015, nebo postupně) a jak využít případné výnosy z tohoto opatření.

Další vývoj

- EP by se měl celou záležitostí zabývat na podzim. Už v lednu ovšem přijal nezávaznou Chatzimarkakisovu zprávu, která původní striktní požadavky Komise zmírňovala.
- 9. června se mezitím dohodla Francie s Německem na neformálním cíli prosazovat snížení emisí CO₂ v průměru na 120 g/km do roku 2012 – fakticky v souladu s požadavky Komise – ovšem s tím, že dotčeným výrobcům bude poskytnut dostatečný čas a potenciální pokuty za nedodržení stanoveného cíle se buď zmírní, nebo zcela zruší.

Směrnice o pracovní době

- Předmětem zasedání Rady 9. června se po delší době znovu stala otázka směrnice o pracovní době. Ministři po dlouhých jednáních nakonec dospěli ke kompromisu.

Legislativní pozadí

- Slovinské předsednictví navázalo na iniciativy předsednictví portugalského a finského a spojilo daný návrh s textem týkajícím se úpravy fungování pracovních agentur, resp. zaměstnávání skrze ně. Obě otázky jsou předmětem legislativního procesu již velmi dlouho (EP např. své první čtení v otázce směrnice o pracovní době završil již v květnu 2005), neb zakládají konflikt mezi státy typu Velké Británie, Německa či většiny nových členských zemí na jedné straně a státy typu Francie, Španělska, Řecka, Belgie, Lucemburska, Maďarska či Kypru na straně druhé (ty s ohledem na zaměstnance požadují v obou případech přísnější pravidla).

Obsah návrhů a sporné body

- Hlavním sporným bodem bylo především stanovení maximální týdenní pracovní doby (48 hodin), resp. možnosti jejího překročení.
- Před samotným jednáním Rady byly vyhlídky na dosažení dohody poměrně dobré – s ohledem na fakt změňivší se situace ve Velké Británii, Itálii, Portugalsku či Francii. (Došlo k oslabení obou stran „sporu“ v důsledku vnitropolitických posunů či – v případě Francie – s ohledem na blížící se předsednictví EU a vlastní problémy s 35hodinovým pracovním týdnem, jenž je pro potřeby její ekonomiky nevhodný).
- Pokud jde o otázku pracovních agentur, resp. zaměstnanců působících jejich prostřednictvím,

měl by být vytvořen základní unijní rámec pro jejich fungování a spolu se směrnicí 91/383 by měl vzniknout soubor norem, jež by tuto otázku upravovaly.

- Pracovní agentury by se měly stát zaměstnavateli se všemi povinnostmi, které z toho vyplývají. Otázkou bylo, po jaké době se tak stane: zda se oba druhy pracovních poměrů „srovnají“ v řádu týdnů (jak navrhovala Komise, odbory, Itálie, Francie či Španělsko), nebo spíše měsíců (Velká Británie, Irsko, Německo, Dánsko, Nizozemsko). Výsledkem je doba 12 týdnů.

Další vývoj

- Obě normy musejí být schváleny prostřednictvím procedury spolurozhodování.
- Formální přijetí Radou se očekává na podzim. Tzv. společný postoj završující její první čtení musí být ještě formulován právně.

II. AKTUÁLNÍ PROBLÉMY

2.1 Budoucnost EU

Ratifikace Lisabonské smlouvy

- Ratifikační proces Lisabonské smlouvy prozatím pokračuje. Na konci května jej schválila horní komora německého parlamentu a parlament Lucemburska.

Nizozemí

- Nizozemí, které původní text tzv. ústavní smlouvy v referendu v roce 2005 odmítlo, nyní Lisabonskou smlouvu v parlamentu schválilo většinou svých poslanců. Text smlouvy ještě musí schválit senát, který, podle mnohých, rozhodne kladně někdy během léta.

Finsko, Estonsko, Řecko

- Finsko a Estonsko byly dalšími státy, které smlouvu ratifikovaly. Finsko většinou 151 poslanců z celkového počtu 200 a Estonsko téměř jednomyslně – pro bylo 91 poslanců ze 100členné komory. Lisabonskou smlouvu ratifikoval také jednokomorový parlament Řecka.

Irské referendum

- Irské referendum bylo velkým otazníkem již od doby německého předsednictví a vzniku Lisabonské smlouvy podepsané v říjnu 2007. Referendum se konalo 12. června a irský premiér Brian Cowen (předseda vládní středo pravé Fianna Fail) jej označil za „důležitý den v irské historii“.
- Irové Lisabonskou smlouvu odmítli. Do volebních místností se dostavilo 53,13% voličů, proti se vyjádřilo 53,4% a pro 46,6% irských voličů.

Pouze deset z celkových 43 volebních obvodů hlasovalo pro smlouvu.

- Čelní představitelé EU jako slovinský předseda Rady Janez Janša, předseda Komise Barroso, německá kancléřka Merkelová nebo francouzský prezident Sarkozy se zasazují o to, aby ratifikační proces v ostatních členských státech pokračoval. Z hlediska pravidel ratifikačního procesu změn primárního práva zakotvených v platném primárním právu samotném by však měla být smlouva de jure mrtvá, pokud ji jeden stát odmítne, jak se domnívají i někteří politici (jako francouzský premiér Francois Fillon, nebo český prezident Klaus).

Co bude dál?

- Nabízí se několik scénářů. Irové mohou hlasovat ve druhém referendu k doplněné smlouvě, čímž by se opakovala situace z roku 2001. Francouzský ministr zahraničí Jean-Pierre Jouyet navrhl uzavřít s Irskem právně závaznou dohodu, která by např. zaručovala irskou neutralitu nebo se zaměřila na zemědělskou problematiku.
- Otázka budoucnosti Lisabonské smlouvy a celého reformního procesu, který EU nastartovala, bude hlavním bodem jednání červnového summitu (19.–20.6.) Evropské rady v Bruselu.

Pozice České republiky

- Česká republika ratifikuje Lisabonskou smlouvu Parlamentem. Poslanecká sněmovna text schválila a nyní se jím zabývá Senát, který smlouvu předal k posouzení Ústavnímu soudu. Za současné situace se nabízí otázka, zda Senát, ve kterém má jasnou většinu Občanská demokratická strana, ratifikační proces nezastaví.
- Představitelé české vlády se vesměs shodují na možnosti, že prodloužením ratifikačního procesu by mohla narůst politická váha nadcházejícího českého předsednictví.

Frakce v Evropském parlamentu

- Výbor pro ústavní otázky EP odmítl na konci května těsnou většinou (15:13) návrh na úpravu podmínek pro založení nové politické frakce v EP počínaje příštím funkčním obdobím v roce 2009.
- Zpráva, kterou předložil Richard Corbett (PES), navrhovala zvýšení potřebné hranice počtu poslanců k založení nové frakce z 20 na 30. Corbett argumentoval tím, že v rozšiřujícím se EP potřebují pravidla revizi, neboť minimální práh 20 členů představuje pouze 2,5% členů Parlamentu, což je v porovnání s pravidly pro vznik politických frakcí v národních státech, nejnižší číslo.

- Přestože většina členů výboru s návrhem ne-souhlasila, byly k ní připojeny dodatky o minimálním počtu 25 poslanců, kteří reprezentují alespoň pětinu zemí EU a o tom, že frakce musí existovat minimálně jeden rok. O této podobě zprávy bude Parlament jednat na červencovém plenárním zasedání. K přijetí potřebných změn bude zapotřebí absolutní většiny v EP.

2.2 Justice a vnitro

Evropský pakt pro oblast imigrace a azylu

- Francie prezentovala coby jednu ze svých priorit posílení společných pravidel pro imigrační a azylovou politiku, což počátkem června potvrdil i její ministr zahraničí Bernard Kouchner.

Obsah plánu

- První detaily z dosud nezveřejněného návrhu potvrzují již patrnou tendenci, že nová společná imigrační politika se má ubírat spíše cestou řízené imigrace a posilování imigrace legální (vzhledem k faktu nedostatku pracovních sil v některých oblastech, který se projevuje v členských státech EU) a posílení ochrany před imigrací nelegální.
- Plán tedy počítá s posílením ochrany vnějších hranic EU.
- Dalším bodem Sarkozyho představy o nové imigrační a azylové politice EU má být přizpůsobení legální migrace potřebám pracovních trhů jednotlivých členských států.
- Některých změn má doznat také azylová politika a politika rozvojové pomoci třetím zemím, která by měla působit jako de facto prevence nelegální migrace.

Legislativní a politické pozadí

- Podrobnosti paktu mají být představeny ihned po zahájení francouzského předsednictví, na červencovém zasedání Rady ministrů pro oblast justice a vnitra. Půjde tedy spíše o politickou iniciativu, nepočítá se prozatím s konkrétními legislativními návrhy. I zde by přitom Francie chtěla dosáhnout shody v Radě ještě během svého předsednictví.

2.3 Klimaticko-energetický balík

- V průběhu května a června probíhaly další diskuse o tzv. klimaticko-energetickém balíku, jež Komise předložila letos v lednu (viz předcházející monitoringy). Debaty probíhaly paralelně na několika rovinách, k žádnému formálnímu

posunu však nedošlo – i z toho důvodu, že jednotlivé návrhy jsou velmi kontroverzní.

Technologie CCS

- 6. května se uskutečnila tisková konference Chrise Daviese, zpravodaje EP pro návrh, jenž má právně umožnit využití technologie CCS (zachytávání a skladování oxidu uhličitého pod zemí).
- Zpravodajovým cílem je pozměnit návrh Komise tak, aby ve výsledku požadoval vybavení všech existujících tepelných elektráren technologií CCS do roku 2025 a zaručil, že po roce 2015 budou stavěny pouze taková nová zařízení, která umožní z 90% zachytit veškerý produkovaný CO₂.
- Problémem je v současnosti to, že EU hodlá pouze vytvořit právní rámec, ovšem bez zajištění financování CCS (i když se debatuje např. o tom, že by pro daný účel mohly být využity prostředky ze systému obchodování s tzv. emisními povolenkami).
- V EP se počítá se schvalováním Daviesovy zprávy 25. září.

Problematika biopaliv

- Otázka navýšení podílu biopaliv na 10% v roce 2020 (další ze součástí klimaticko-energetického balíku) byla předmětem debat ve výboru EP pro průmysl, jenž si jí zabýval na svém zasedání 27. května. Nejen poslanci EPP-ED, ale i zelení se však proti uvedenému záměru ohradili, minimálně do doby, než budou stanovena tzv. kritéria udržitelnosti.
- Zelení na druhou stranu v diskusích nikterak nediskvalifikovali jiné obnovitelné zdroje energie a postavili se za unijní akci na jejich podporu.
- Další jednání o problematice tohoto návrhu se očekávají 16. července, v plénu pak z důvodu letních prázdnin nejdříve v září.

Snižování emisí CO₂ mimo rámec systému obchodování s emisními povolenkami

- Dalším z témat z klimaticko-energetického balíku, které bylo v průběhu května a června otevřeno, patřil způsob definování závazků, pokud jde o snižování emisí CO₂ mimo rámec obchodování s tzv. emisními povolenkami (v oblastech dopravy, zemědělství, nakládání s odpady ap.). Maďarsko se spolu s pobaltskými státy, Slovenskem, Bulharskem a Rumunskem pokusilo předložit návrh na změnu roku, vůči němuž byly dané závazky definovány.
- Výsledkem mělo být „ulehčení“ státům střední a východní Evropy, které se v důsledku restrukturalizace svých průmyslových kapacit při přechodu na systém tržního hospodářství staly fakticky jedněmi z největších „snižovatelů“ emisí CO₂.

- ČR – byť by pro ni byl uvedený návrh nejspíše přínosem – sedm zmíněných zemí explicitně nepodpořila.
- Nakonec se to ukázalo jako „perspektivní řešení“ – na jednání Rady ve dnech 5.–6. června se většina členských států (včetně např. Německa, předsednického Slovinska, Portugalska, Španělska, Švédska, Finska) postavila proti změnám návrhu, jak jej v lednu předložila Komise.
- Fakticky paralelně proběhla i první neformální jednání o této věci v EP, jenž se ústy zpravodaje Hassiho vyjádřil pro zpřísnění požadavků Komise na snižování emisí CO₂, a to nejen v rámci systému obchodování s emisními povolenkami, ale i mimo něj.

Systém obchodování s emisními povolenkami

- V otázce systému obchodování s emisními povolenkami se Rada soustředila na možnost postupného „náběhu“ aukčního systému mezi lety 2013–2020, a to ve všech sektorech včetně produkce elektřiny (což podporuje mj. i ČR či Polsko).

Obnovitelné zdroje energie

- Otázka obnovitelných zdrojů energie na jednání rezonovala patrně nejvíce. Ministři požadovali – podobně jako poslanci EP – stanovení tzv. kritérií udržitelnosti v případě biopaliv (aby bylo zaručeno, že biopaliva ve výsledku nenapomáhají zvýšení emisí CO₂ a jsou účinnější než fosilní paliva alespoň o 35 % a od roku 2015 o 50 %) a možnost plnit svůj závazek i prostřednictvím tzv. certifikátů původu (resp. jejich nakupováním či prodáváním) namísto přímého zvyšování podílu energie produkované z obnovitelných zdrojů na vlastním území (opět podobně jako EP).

Další vývoj

- Projednávání jednotlivých částí předloženého klimaticko-energetického balíku bude probíhat průběžně. Největší posuny lze však patrně čekat až po letních prázdninách.

2.4 Rozšiřování EU

Turecko a Chorvatsko

Otázka „tureckého referenda“

- Francie reformuje svoji ústavu. Poslanci navrhli do ústavy zahrnout povinnost vyhlásit závazné referendum v případě rozšiřování Unie o stát, jehož populace by představovala více než 5 % populace EU, což se dotýká právě Turecka. Ankara by následně „odvetou“ mohla zablokovat Sarkozyho iniciativu na založení Středoevropské unie. Turecko věřilo, že návrh ústavního dodatku

bude v průběhu legislativního procesu (schválení Senátem a poté Kongresem, který se při změně ústavy sestaví ze zástupců obou komor parlamentu) zamítnut.

- Stalo se tak, když senátní výbor tento dodatek zamítnul s tím, že by vážně poškodil diplomatické vztahy mezi oběma státy.
- V současnosti Turecko vede jednání v šesti kapitolách. V polovině června budou zahájena jednání v oblasti obchodního práva a ochrany duševního vlastnictví. V otázce sjednocení Kypru je Turecko připraveno jednat.

Chorvatsko

- Jednání s Chorvatskem dosáhlo v polovině června počtu 20 otevřených kapitol včetně volného pohybu osob. V návaznosti na analýzu pracovního trhu v Chorvatsku si EU vyhradí právo na stanovení stejného přechodného období, které aplikovala na státy předchozích dvou rozšíření (max. na dobu 7 let), tedy do roku 2018, pokud země do Unie vstoupí v roce 2011.

2.5 Vnější vztahy

Projekt „Východní dimenze“

- Jako jakousi odpověď na Sarkozyho projekt Unie států Středozemního moře (Mediterráni či Středomořskou unií) navrhlo Polsko v tandemu se Švédskem vytvoření „Východní dimenze“ či „Východního společenství“. Měla by se týkat šesti států postsovětského prostoru, které jsou v současnosti součástí Evropské politiky sousedství (konkrétně Ukrajina, Bělorusko, Moldávie a tři státy jižního Kavkazu Gruzie, Arménie a Ázerbájdžán).

Obsah polského-švédského návrhu

- Polsko a Švédsko prezentovaly svůj projekt „Východní dimenze“ již na zasedání Všeobecné rady (Rady ministrů zahraničí) 26. května. Polská strana v návrhu zdůrazňuje, že nemá v úmyslu vybudovat specifickou institucionální strukturu.
- Nová platforma by měla umožnit nejen setkávání jednotlivých států dnešní východní dimenze EPS s představiteli EU, ale měla by představovat i jakési multilaterální fórum pro setkávání těchto států navzájem. Hlavní témata dialogu by se měla pohybovat na poměrně konkrétní bázi (budování nových infrastrukturních projektů, vízová politika, postupná harmonizace právního prostředí a právních norem).

Role Ruska

- Zde lze zdůraznit skutečnost, že vzhledem ke svým specifickým vztahům k EU nemá být

členem této platformy Rusko, které momentálně vyjednává s EU o nové podobě Smlouvy o partnerství a spolupráci (PCA), po obstrukcích právě z polské strany Rusko naráželo na dalšího komplikovaného „partnera“ v EU, Litvu, která odblokovala jednání o nové PCA opět až v květnu 2008. Rusko současně poměrně těžce nese integrační pokusy v rámci postsovětského prostoru, z nichž je vyřazeno, aby tomu tak nebylo v případě „Východní dimenze“, má být tento projekt pro ruskou participaci otevřen a ruská strana se má sama rozhodnout, zda a jak se do něho zapojí.

- Diskuse na úrovni hlav států a vlád o zmíněném projektu se plánovala v rámci červnového summitu Evropské rady, po irském referendu jej však pravděpodobně zastíní debata o budoucnosti Lisabonské smlouvy.

Summit EU-LAC (Latinská Amerika)

- Mezi největší setkání EU se třetími zeměmi patřil ve sledovaném období summit EU-LAC, který se uskutečnil 16. května a týkal se států Latinské Ameriky. Summit se uskutečnil za společného předsednictví Slovinska a Peru právě v Limě a účastnilo se jej na 60 představitelů z daných zemí.
- EU je nejvýznamnějším investorem v regionu, a to v hodnotě 1,2 miliardy eur ročně, nicméně vzájemná spolupráce stále nabízí široké možnosti.
- Summit debatoval dvě společná témata: sociální dimenzi zahrnující chudobu, exkluzi a nerovnost a environmentální dimenzi včetně energetiky. Účastníci summitu se zaměřili na prohlubování kooperace v oblasti vzdělávání, soutěže, nezaměstnanosti.
- Součástí těchto jednání byly také tzv. mini-summit EU-Mexiko, Mercosur, Centrální Amerika, Andy, Califorma a Chile.

Summit EU – USA

- 10. června se ve slovinském Brdu uskutečnil jeden z vrcholů summitové politiky EU v oblasti vnějších vztahů, summit EU-USA. Schůzku za účasti amerického prezidenta Bushe, předsedy Komise Barrosa a premiéra předsednické země Janeze Janši do určité míry zastínily některé obchodní spory, které vygradovaly mezi EU a USA těsně před konáním summitu. Jednalo se především o otázky související s pokračováním Katarského kola WTO a s problémy obchodních vztahů.

- Ve sporných otázkách obchodních vztahů podle očekávání nedošlo k výraznějšímu průlomu, nejvyšší představitelé EU a USA pouze podepsali politickou deklaraci týkající se další spolupráce na mezinárodním poli, včetně Katarského kola WTO a obligátního boje s klimatickými změnami. Kromě zmíněných otázek se diskuse v oblasti mezinárodní politiky týkala zejména Íránu a případného zostření sankcí vůči zemi odmítající vzdát se svého jaderného programu, dalších sporných otázek v blízkovýchodní oblasti (Libanon, izraelsko-palestinský konflikt, íránské a afghánské angažmá USA a některých členů EU), Balkánu (situace po vyhlášení nezávislosti Kosova a srbské otázky), napjaté situace mezi Ruskem a Gruzii a evropské energetické bezpečnosti.
- V oblasti klimatických změn Bush vyjádřil naději, že dojde k dohodě na novém multilaterálním smluvním rámci snižování emisí skleníkových plynů, který má nahradit Kjótský protokol, do konce roku 2008, nejlépe již na červencové schůzce G8, která se uskuteční v Japonsku.
- Americký prezident také vyjádřil podporu budoucímu členství Turecka v EU a tím pádem i pokračování přístupových rozhovorů.
- Jednání se pouze lehce dotkla amerického programu rozšiřování bezvízového styku na další členské státy EU. Představitelé předsednické země (Slovinska) i USA konstatovali uspokojení nad tím, že nové členské státy EU jsou do programu odbourávání víz postupně začleňovány.

2.6 Zemědělství

Reforma SZP

- 20. května Komise podle očekávání prezentovala první legislativní návrhy v rámci připravované střednědobé reformy společné zemědělské politiky nazývané „health check“.

Sdělení Komise a návrhy na posílení principu decoupling

- Komise prezentovala sdělení s názvem „Členění výzvam stoupajících cen potravin – řídicí principy pro společnou akci Společenství“. Současně jej doprovodila konkrétním návrhem na další pokračování v oddělování zemědělských subvencí od produkce (princip decoupling), které má probíhat především prostřednictvím dalšího posilování podpory rozvoje venkova a některých změn v podporách řízení tržních mechanismů v rámci SZP.
- V konkrétních návrzích Komise figuruje především zrušení povinného vyjímání půdy z pro-

dukce, úplné odstranění mléčných kvót (k jejich navýšení o 2% již došlo, úplné odstranění opět figuruje mezi navrhovanými principy reformy, a to od roku 2015, i když zde panuje spor), případně revize některých intervenčních mechanismů, především v sektoru obilovin, a snížení až odstraňování vývozních subvencí. Na poli biopaliv se Komise chystá výrazněji podporovat biopaliva druhé generace. Komise navrhuje také lépe spolupracovat v oblasti krizí na potravinovém trhu s WTO a OSN.

Sporné body a pozice členských států

- Proti prvním návrhům Komise posilujícím další oddělování zemědělských plateb od produkce se však již vyslovily některé členské státy, především Francie, Portugalsko a Německo, z nových členů pak Rumunsko, které současnou hrozbu snížení soběstačnosti evropského zemědělství naopak vykládají jako výzvu k dalšímu posílení finanční podpory sektoru, a to především v prvním, produkčním pilíři.
- Na zasedání Rady ministrů 19. května, které předcházelo zveřejnění prvních návrhů v rámci health check, podrobila kritice současné fungování SZP ve světle hrozící potravinové krize především Velká Británie a vyzvala k jejím hlubším změnám, většina členských států se však přiklání k názoru Francie, která spojování těchto dvou fenoménů odmítá a i ve vztahu k health check prosazuje spíše zachování jejich klíčových principů.
- Britskou výzvu podpořenou některými nevládními organizacemi podporujícími zájmy zemědělských producentů zemí třetího světa (Oxfam) na jednání Rady odmítlo slovinské předsednictví. V jeho stanovisku zazněla poněkud tautologická argumentace, která mezi primárními příčinami současného stavu na světových potravinářských trzích, který bývá nazýván krizí, spatřuje vedle globálního populačního růstu právě globální změny klimatu, současně i produkci biopaliv, jejíž podpora je však právě bojem s klimatickými změnami obhajována.
- Začátek dalšího zasedání Rady ministrů zemědělství, na kterém se bude jednat o konkrétních reformních návrzích, je plánován na 23. června.

Pozice dalších aktérů

- Evropský parlament se již ústy zpravodaje předložených návrhů, Capoulase Santose

(Portugalsko, PES), nechal slyšet, že předložené návrhy sice obsahují pozitivní aspekty, postupují však příliš v duchu liberalizace a kladou malý důraz na sociální aspekty.

- Z hlediska ČR lze v této souvislosti poukázat na některé změny v kritériích pro poskytování přímých plateb (fázování dle velikosti podniku) a fázovou modulaci, které byly v konkrétních návrzích zachovány navzdory počáteční kritice. Za pozitivní lze považovat zvětšení manévrovacího prostoru pro členský stát, který v rámci modulací získal svobodnější možnost podporovat v některých sektorech znevýhodněné oblasti či rozvoj venkova.
- Zemědělský výbor EP návrhy Komise projednával na svém zasedání 27. května, 9. června se na jeho půdě uskutečnilo veřejné slyšení expertů.

Katarské kolo WTO

- V souvislosti s reformami SZP je potřeba zmínit také výsledky ženevských jednání na ministerské úrovni v rámci Katarského kola WTO, které byly zveřejněny 20. května.

Politické pozadí

- „Dobré zprávy“ ze Ženevy hovoří o nalezení konsensu stran celních tarifů u citlivých zemědělských komodit mezi šesti klíčovými hráči (USA, EU, Kanada, Austrálie, Japonsko a Brazílie), Argentina vykazující dosud jen malou ochotu ke shodě deklarovala, že se potenciálně též připojí, i když ne všechny konkrétní body jsou vyjasněny.

Kontroverze přetrvávají

- Po určitém průlomu v zemědělských otázkách se zřejmě nejspornějším bodem, který ještě může situaci dále komplikovat, stane průmyslový sektor a zejména celní politika některých států, včetně Číny, Indie či Brazílie. Lobbyistické skupiny vyjadřují zklamání i nad zveřejněným návrhem, který se týká další liberalizace v oblasti služeb.
- V samotné zemědělské oblasti pak vedle otázky celních tarifů neslibuje hladké pokračování Katarského kola ani vývoj ohledně dalšího sporného bodu, kterým jsou zemědělské podpory v USA ve světle nového farmářského zákona, který zejména v citlivém sektoru bavlny dále zhoršuje situaci pro dovozce ze zemí třetího světa.

I. PROJEDNÁVANÁ LEGISLATIVA (VYBRANÉ OBLASTI)

1.1 EVROPSKÝ PARLAMENT

Liberalizace trhů s energiemi

Výbor EP pro průmysl se 19. května věnoval projednávání návrhů týkajících se regulace trhu s plynem.

Legislativní pozadí

Jde o další text z liberalizačního balíku, jež loni předložila Komise a o němž v monitorinzích pravidelně informujeme.

Zpravodaj návrhů, Romano Maria La Russa, se před jednáním, na něž bylo předloženo téměř 600 pozměňovacích návrhů, vyjadřoval ve prospěch majetkového oddělení výroby a distribuce plynu (tzv. unbundling), s vědomím, že totéž řešení tentýž výbor přijal na začátku května v případě elektřiny (zpráva Morganové). Byť se na jeho stranu zpočátku stavěla i Komise, platí, že v případě plynu existují z unbundlingu spíše obavy, neb se předpokládá, že v případě jeho uskutečnění by se mohly unijní firmy stát „obětmi“ obdobně zaměřených subjektů ze třetích zemí, konkrétně pak ruského Gazpromu. Cílem unbundlingu (a obecně celého liberalizačního procesu) je přitom zvýšit konkurenci na trhu s energiemi.

Obsah

Výbor nakonec hlasoval proti požadavku na unbundling v oblasti plynu, tj. jinak než v případě elektřiny.

Odmítl ale i „čistou“ podobu návrhů tzv. třetí cesty, jak ji navrhlo osm členských států v čele s Německem a Francií. Výbor se sice přiklonil poměrem 38:10 k obdobnému návrhu (tzv. nezávislého systémového operátora; článek 12a a 12b návrhu), ten ale předložila Komise.

Současně došlo k potvrzení tzv. Gazprom klauzule mající vyloučit z možnosti převzetí částí energetických firem subjekty z třetích zemí, jež nemají s EU reciproční bilaterální smlouvu (článek 8a).

Sporné body

Součástí schváleného textu se stala i opatření na ochranu spotřebitele, pokud by ze strany poskytovatelů plynu existovaly problémy s dodávkami,

poskytováním informací ap. (viz Příloha A, mj. bod a) a i); analogická opatření by se měla uplatnit i v případě elektřiny).

Kontroverze vyvolala i ta část zprávy, jež po členských státech požaduje nejen snížení počtu obyvatel trpících tzv. energetickou chudobou (článek 2, odstavec 36, a článek 3a), ale také vytvoření „takových cenových schémat, jež by zohledňovala vyšší spotřeby“ (článek 4a). (Podobné konstatování platí i o „přílepcích“ týkajících se obnovitelných zdrojů energie či energetické účinnosti.)

Finální hlasování o zprávě v průmyslovém výboru EU proběhlo 5. června. Text byl přijat poměrem 31:16:2. S jeho projednáním se počítá na plénu EP v červenci.

Jednání v Radě

6. června se otázkou liberalizace trhů s energiemi (včetně elektřiny) zabývala i Rada.

I zde se, podobně jako v EP, již dopředu diskutovalo o tom, nakolik bude součástí debat tzv. třetí cesty, jíž spolu s Německem a Francií předložilo šest dalších států coby alternativu k vlastnickému unbundlingu (Komisí, Irskem, Velkou Británií, Španělskem, Švédskem, Dánskem a Nizozemskem preferovaná varianta), resp. k vytvoření tzv. nezávislého systémového operátora. Dělo se tak za situace, kdy Komise vyzvala několik členských států (mj. Bulharsko, Švédsko, Řecko, Polsko a Belgie) k řádné implementaci stávajících norem souvisejících s regulací trhů s plynem a elektřinou.

Obecně se předpokládalo, že ke sladění postojů v rámci Rady budou nezbytné ústupky proponentům třetí cesty.

Ta fakticky spočívá ve funkčním oddělení produkce energií od jejich distribuce (funkční unbundling oddělením managementů a dalších organizačních složek; viz předcházející monitoringy).

Na druhou stranu se počítalo i s tím, že podniky, které třetí cesty využijí, budou pod dohledem nově utvořeného tělesa, jež by mělo sestávat nejen ze zástupců dané firmy, ale také ze zástupců třetích stran, států, zaměstnanců ap.

Z negociací vyplynulo i to, že inkriminované normy by měly být – s ohledem na jejich fungování – časem revidovány (revize potenciální „třetí cesty“ by měla

proběhnout do dvou let od vstupu normy v platnost), přičemž jejich případné porušení by mohlo být sankcionováno až do výše 10% obrátu firmy, která je porušila.

Všechny uvedené návrhy vzešly od slovinského předsednictví.

Posun v jednáních částečně zapříčinilo i oznámení německého koncernu RWE, že během dvou let prodá svou přenosovou soustavu (4100 km), a tím fakticky sladí své aktivity s (budoucími) požadavky Komise. Ta jej v květnu 2007 obvinila ze zneužívání dominantního postavení na trhu v Severním Porýní – Vestfálsku. (K podobnému kroku už přistoupil koncern E.ON v únoru 2008; Komise v souladu s článkem 9 nařízení 1/2003 prozkoumá návrh RWE a poté automaticky zastaví zahájené řízení.) V této souvislosti se objevily obavy, že německé firmy nejenže „podřezávají větev“ samy sobě v rámci evropského trhu, kde tím pádem mohou získat silnější postavení hráči typu francouzské EdF a GdF, ale také vlastní vládě, která pro ně vyjednávala možnost tzv. třetí cesty (aby nebyly nuceny dělit své aktivity na produkční a přenosové, tj. nemusely se podrobit unbundlingu). Současně s tím se některé komentáře pozastavovaly nad tím, jakým – dosud „neznámým“ – způsobem může Komise dosahovat svých cílů, aniž by byla navrhovaná legislativa již v platnosti.

Rada se nakonec na základních parametrech liberalizace trhů s energiemi shodla. Fakticky došlo k tomu, že jednotlivé členské státy by si měly moci zvolit nejvhodnější řešení, a to jak v oblasti elektřiny, tak plynu.

Měla by ovšem platit zásada reciprocity, za níž se staví např. Nizozemsko: „neunbundlované“ společnosti by se neměly moci podílet na získávání kapacit vlastnicky oddělených společností. Také by se měly uplatnit výjimky z požadavků na liberalizaci, a to v případě Lucemburska, Malty, Kypru, zemí Pobaltí a Finska.

V případě ČR je první otázka fakticky irelevantní, neb produkce a distribuce elektřiny je již rozdělena. Nová legislativa by ovšem ovlivnila zdejší trh s plynem, neboť vlastníkem přenosové soustavy a klíčovým producentem je společnost RWE.

Další vývoj

V následujícím období se očekává hlasování v plénu EP o zprávě Morganové (v červnu) a o La Russově zprávě, zprávě Vidal-Quadrasové, Papparizové a Brunettové (v červenci).

Poslední tři texty přitom zaznamenaly 28. května zásadní obrat z hlediska dosavadních záměrů Komise, jež zamýšlela v souvislosti s liberalizací trhů s energiemi vytvořit dva specifické orgány – ENTSOE

(pro elektřinu) a ENTSOG (pro plyn). Výbor EP pro průmysl se totiž postavil za to, aby obě tělesa „zaštiťovala“ Agentura pro spolupráci energetických regulátorů (ACER), jejíž vytvoření sice Komise rovněž předjímal, ovšem nepředpokládala její jiné než poradní pravomoci. EP požaduje, aby ACER měla pravomoci regulační, sídlila v Bruselu a její ředitel byl jmenován plénem EP. Členové výboru se ve prospěch tohoto řešení postavili poměrem 43:1:3 – v kontrastu k pozici Rady, která se na svém zasedání ve dnech 5.–6. června vyjádřila v opačném smyslu (nejsilněji zazněly hlasy Německa a Rakouska). Podobně může být při negociacích mezi Radou a EP problémem to, že EP je v oblasti elektřiny pro vlastnický unbundling, zatímco Rada nabízí vícero variant (viz výše). V této souvislosti se proto objevila otázka, zda by nebylo vhodné liberalizační balík rozdělit po linii elektřina-plyn. Rada (včetně např. Slovinska i Francie, stávající a budoucí předsednické země) je obecně pro zachování balíku jako celku, neb se v jeho rámci dají lépe vykompenzovat možné kompromisy. Z hlediska časového by nicméně měl být nejprve „vyřešen“ plyn a až poté elektřina, neb je méně kontroverzní a trh s ní funguje (podle mnoha názorů) lépe. V tomto směru nicméně nelze opomínat, že Francie už v květnu dala najevo, že v průběhu svého předsednictví se otázkou liberalizace trhů s energiemi příliš zabývat nebude (z důvodu jiných otázek, jimž hodlá věnovat pozornost). To by ve výsledku mohlo znamenat faktické odložení veškerých negociací v dané věci až na konec roku 2009 (po volbách do EP).

Návrh směrnice o kvalitativních standardech povrchových vod

Výbor EP pro životní prostředí se ve dnech 5.–6. května zabýval problematikou návrhu směrnice o kvalitativních standardech povrchových vod.

Legislativní pozadí

Komise tento vysoce kontroverzní text předložila coby dokument COM(2006)397 již před dvěma lety. Jeho cílem je meritorně doplnit platnou rámcovou směrnici o vodě.

Obsah návrhu

Předmětem jednání výboru (zpravodajkou návrhu je Anne Laperrouzeová) bylo především 31 z celkového počtu 33 látek (mj. polychlorované bifenyly), na něž by se podle jeho názoru měly vztahovat buď přísnější standardy (maximální povolené koncentrace a průměrné roční hodnoty, a to od roku 2015), nebo by měly být z vod rovnou vyloučeny (do roku 2025).

Sporné body

Komise přitom počítala pouze s tím, že úplný zákaz se od roku 2025 dotkne pouze 12 látek.

Ze zainteresovaných kruhů se objevují zprávy, že realizace přísných opatření by byla nejen nákladná, ale především obtížná, neboť by předpokládala naplnění normy všemi subjekty, kteří by s ní měli co dočinění.

Další obtíží je i to, že EP bude patrně požadovat podobně konstruovanou normu i pro žijící organismy. Komise i Rada přitom údajně počítají nanejvýš s návrhem, který by zahrnul pouze rtuť, hexachlorbenzen a hexachlorbutaden, které prokazatelně mohou poškozovat celý potravinový řetězec.

Další vývoj

Zpráva Laperrouzeové by měla přijít na jednání pléna EP v červnu.

Pokud se tak stane, bude tím završeno druhé čtení návrhu (první se uskutečnilo v květnu 2007). Rada ovšem už loni v červnu návrh, jak vzešel z EP, odmítla. Přičemž ten současný jej fakticky kopíruje. Dohodovací řízení je tak nejspíš nevyhnutelné.

Návrh směrnice o trestněprávní ochraně životního prostředí

Plénum Evropského parlamentu 21. května přijalo Nassauerovu zprávu týkající se návrhu směrnice o trestněprávní ochraně životního prostředí. Výsledkem je, že za závažný přestupek proti ochraně životního prostředí bude možné uložit „účinné, přiměřené a odrazující“ trestněprávní sankce, nikoliv „pouhé“ pokuty – a to jak v případě fyzických, tak i (a především) právnických osob.

Legislativní pozadí

Komise svůj legislativní návrh předložila jakožto dokument COM(2007)51 po klíčovém rozsudku Evropského soudního dvora, který v roce 2005 rozhodl kompetenční spor mezi Radou (hájící pozici, že daná otázka spadá do pravomoci jednotlivých členských států) a Komisí.

Obsah návrhu

Přijetí Nassauerovy zprávy fakticky znamená i přijetí samotné směrnice, neboť Rada návrh Komise již ve svém prvním čtení podpořila. Sama Komise tuto skutečnost přivítala.

Konkrétně by měly být trestněprávní sankce uplatněny mj. v případě nezákonného převozu a nakládání s odpady, obchodu s ohroženými druhy a látkami poškozujícími ozonovou vrstvu, narušení chráněných území (včetně Natura 2000), znečištění vody, půdy, ovzduší, při ne-

bezpečných aktivitách typu produkce, převozu a skladování jaderného odpadu – to vše, pokud lze prokázat záměr nebo zanedbání požadavků stanovených v unijních normách, jež jsou součástí přílohy návrhu směrnice.

Komise původně navrhovala i minimální sankce (mj. jeden rok až deset let nepodmíněně, popř. pokuty v řádu statisíců eur), ovšem v návaznosti na případ 2005/667 řešený u Evropského soudního dvora v říjnu 2007 od toho nakonec upustila; Evropská unie k tomu podle Soudu nemá kompetence.

ČR by neměla mít podobně jako např. Německo či Finsko s novou legislativou větší problémy. (V ČR se již nyní trestněprávní sankce pohybují až do výše osmi let.)

Obtížnější bude podle dostupným zpráv její implementace např. na Maltě, Kypru či v Itálii.

Další vývoj

■ Implementační lhůta směrnice bude dvouletá.

Návrh nařízení, kterým se zavádějí společná pravidla pro výkon povolání provozovatele silniční dopravy

Plénum Evropského parlamentu 21. května přijalo poměrem 614:28:45 zprávu Ticaouvé týkající se návrhu nařízení, kterým se zavádějí společná pravidla pro výkon povolání provozovatele silniční dopravy.

Legislativní pozadí a obsah návrhu

Obecně by mělo dojít – ve vztahu k návrhu Komise (COM(2007)263) – k jejich rozvolnění, ať již jde o finanční nebo odborné požadavky (včetně bezúhonnosti). Na druhou stranu by to ovšem mělo znamenat i omezení možnosti jednotlivých členských států do dané oblasti ingerovat, neboť stávající směrnice 96/26 by měla být nahrazena přímo použitelným nařízením.

Konkrétně by nemělo být požadováno, aby provozovatelé silniční dopravy museli obligatorně procházet minimálně 140hodinovým školením se závěrečným přezkoušením. Naopak ti, již disponují minimálně desetiletou relevantní zkušeností, by měli být tohoto požadavku (z hlediska evropského práva) zbaveni. Členské státy budou muset vést elektronický registr přepraveců zřízených na svém území, a to od 31. prosince 2010. Od 1. ledna by přitom měl existovat i seznam přestupků, jež by měly mít za následek vyškrtnutí z registru, a tudíž i zákaz provozovat silniční dopravu v Evropské unii. Daný seznam by měla podle návrhu schválit Evropským parlamentem sestavit Komise. Pokud jde o již dříve navrhovaný post dopravního manažera (transport manager),

jenž by měl mj. účetně řídit až čtyři dopravní firmy, resp. maximální počet 12 vozů, aby nedocházelo k domnělému zneužívání individuálních živnostenských oprávnění jednotlivých řidičů, Evropský parlament se za Komisi postavil, nicméně limit 12 vozů odstranil, resp. ponechal tuto otázku na jednotlivých členských státech, které by mohly daný počet stanovit až na 50 vozů. Stejně tak z návrhu „vypadl“ požadavek na adekvátní počet parkovacích míst, která měli pro své vozy přepravci podle původního návrhu Komise zajistit; součástí textu zůstal jen požadavek na vyžádání sdělit, kde vozy parkují.

Další vývoj

Přijetím zprávy Ticaouvé bylo završeno teprve první čtení návrhu. Totéž se nyní očekává od Rady.

Príslušní ministři ovšem patrně relativně přísné požadavky Komise (byť oslabené EP) nepodpoří. Nic na tom nemění ani fakt, že v dubnu Rada daný návrh „přivítala“. V tomto směru je další vývoj otevřený.

Návrh nařízení o společných pravidlech pro přístup na mezinárodní trh silniční přepravy zboží

Plénium Evropského parlamentu 21. května přijalo poměrem 494:133:46 Groschovu zprávu týkající se návrhu nařízení o společných pravidlech pro přístup na mezinárodní trh silniční přepravy zboží.

Legislativní pozadí a obsah návrhu

Nejdůležitější součástí přijatého textu (vycházejícího z návrhu Komise COM(2007)265) je požadavek na liberalizaci kabotáže (poskytování vnitrostátní nákladní silniční přepravy cizozemci) od 1. ledna 2014 – s argumentem, že dosavadní restriktivní režim, povolující kabotáž jen dočasně a fakticky výjimečně, je v kontrastu s elementárními čtyřmi svobodami Evropské unie.

V současnosti platí v dané oblasti dvě nařízení a jedna směrnice z roku 1962. Komise přitom navrhla pouze to, aby bylo nadále možné „kabotovat“ maximálně třikrát v období každých sedmi dnů. Evropský parlament to nejenže schválil, ale současně se postavil za to, aby po dvou letech od vstupu nařízení v platnost byla kabotáž povolena v období každých sedmi dnů sedmkrát a od roku 2014 aby se na ni nevztahovala již žádná omezení.

Podnětem k danému legislativnímu návrhu přitom byl požadavek Francie upřesnit (tj. zpřísňit) stávající pravidla kabotáže v neprospěch volného pohybu zboží a služeb.

Evropský parlament nadto ovšem naopak schválil, že pokud to jednotlivé členské státy budou považovat za vhodné, budou moci mezi sebou pravidla pro kabotáž ještě rozvolnit (ať již jde o zmíněnou sedmidenní periodu, nebo množství kabotované přepravy). S tím souvisí i povolení kabotovat při zpáteční cestě do domovské země, jež Evropský parlament odsouhlasil, aniž by to bylo v původním návrhu Komise. Stejně tak by do budoucna mělo být možné kabotovat s částečně vyloženým kamionem při cestě na prvotní místo určení v zahraničí. Důvodem pro obě tyto eventuality je zamezení cest s prázdnými kamiony. Jedinou výjimkou mířící opačným směrem je možnost jednotlivých členských států uplatnit na přepravce, kteří trvale kabotují mezi dvěma nedomovskými zeměmi, vlastní pracovněprávní předpisy.

Další vývoj

Rada se danou otázkou naposledy zabývala 7. dubna, ovšem dosud k žádnému závěru nedospěla. Některé zdroje však naznačují, že příští relevantní zasedání Rady by již mohlo návrhy Evropského parlamentu akceptovat.

Zemí, které by mohly z volnějšího režimu kabotáže profitovat, je podle všeho více než těch, které by na něm trpěly.

Zapojení letecké dopravy do boje proti klimatickým změnám

Výbor EP pro životní prostředí 27. května poměrem 54:4:1 odsouhlasil Lieseho zprávu, jejímž výsledkem by mělo být zapojení letecké dopravy do boje proti klimatickým změnám o rok dříve, než předpokládala Rada i Komise, tj. již v roce 2011, byť s postupným náběhem aukčního mechanismu z 25 % povolenek vložených do aukce v roce 2011 až na 100 % v roce 2013.

Legislativní pozadí

Komise daný návrh (COM(2006)818) předložila v souvislosti se záměrem začlenit do boje proti globálnímu oteplování i relativně rychle expandující leteckou dopravu, byť v současnosti tento způsob dopravy přispívá k celkovým unijním emisím CO₂ jen zhruba 3 %.

Obsah návrhu

Zapojení do systému obchodování s emisními povolenkami by se mělo dotknout všech letů využívajících evropských letišť, výjimkou by měla být jen malá letadla do 5,7 tun, humanitární, záchranné a vojenské lety (ne však lety politických představitelů). Současně by mělo dojít k 10%

snížení emisí CO₂ v porovnání s lety 2004–2006, aby se ve výsledku v porovnání s rokem 1990 dosáhlo snížení 20% do roku 2020. (Rada navrhovala jejich zachování na úrovni uvedených let.)

Jednou z cest by mohlo podle textu zprávy být i uvalení dodatečných daní na letecké společnosti podle uvážení jednotlivých členských států.

Další vývoj a sporné body

Finální schválení textu se očekává na červencovém plénu EP. Při dalším projednávání se nicméně patrně střetnou představy EP s návrhy Rady. Ta požaduje menší množství povolenek nabízených leteckým společnostem prostřednictvím aukcí – zpočátku jen 10 %. Dalším bodem, nad nímž se obě strany patrně střetnou, bude otázka využití vybraných prostředků. EP požaduje, aby byly finance ze systému povolenek obligatorně reinvestovány do ekologicky šetrné dopravy v EU či ve třetích zemích, popř. do jejího výzkumu.

Zástupci aerolinek, mj. i IACA, ELFAA, ale ERA, Lieseho zprávu považují za projev ignorance v době, kdy letecká doprava již tak čelí poměrně značným nákladům v důsledku zvyšujících se cen pohonných hmot. Podle jejich odhadu vzroste cena za letenku v důsledku přijetí navrhovaných opatření přibližně o 10 € u kontinentálních letů a až o 40 € u zámořských letů. Ročně je zapojení do systému obchodování s emisními povolenkami vyjde na cca 15 mld. €.

V případě, že EP završí své druhé čtení a Rada jeho výsledky neakceptuje, s největší pravděpodobností se stane návrh předmětem dohodovacího řízení.

Návrh nařízení o společných pravidlech pro přístup na trh přepravy cestujících autokary a autobusy

Plénum EP 5. června přijalo Groschovu zprávu k návrhu o společných pravidlech pro přístup na trh autobusové dopravy, jíž poslanci kvůli absenci neformální dohody se sociálními partnery 22. května odložili. Text (pozměňující platné nařízení 684/92 a 561/2006) byl přijat poměrem 587:54:6.

Obsah návrhu

Výsledkem hlasování je především akceptování možnosti, aby autobusoví řidiči mohli pracovat dvanáct dnů za sebou (tj. podobně jako před přijetím nařízení 561/2006), byť za přesně stanovených podmínek, s odůvodněním, že to může vést k posílení turismu mezi nízkopříjmovými skupinami obyvatel (tím, že se nezvýší náklady autobusových dopravců kvůli tomu, že budou muset na příslušný turnus vyslat více řidičů).

EP rovněž zpřesnil ustanovení, podle kterého budou muset být všechny autobusové spoje jedoucí mezi 22. a 6. hodinou řízeny dvojicí alternujících řidičů. Členské státy dále budou moci upustit od autorizace potenciálních přeshraničních autobusových spojů do vzdálenosti 50 km od hranic (ovšem s informováním Komise a dotčené členské země). Obecně se přitom předpokládá kratší doba autorizace než dosud – měla by se zkrátit ze čtyř měsíců na deset týdnů (počítaje v to i možné přezkoumání Komisí).

Další vývoj

Legislativa by měla vstoupit v platnost v lednu 2009. Předtím ji ovšem bude muset odsouhlasit i Rada.

Ta přitom dosud ještě nezavršila ani své první čtení.

1.2 KOMISE

Návrh nařízení o všeobecné bezpečnosti motorových vozidel

Komise 23. května předložila návrh nařízení o všeobecné bezpečnosti motorových vozidel (COM(2008)316), jehož primárním cílem by mělo být stanovení harmonizovaných pravidel pro konstrukci automobilů a potažmo snížení počtu smrtelných dopravních nehod v EU a snížení ekologické zátěže silniční dopravy.

Legislativní pozadí a obsah návrhu

Všechny nové vozy by např. měly být do 29. prosince 2012 vybaveny stabilizačním systémem ESC, jenž podle Komise snižuje množství dopravních nehod o 20–40 %, „nouzovými“ brzdami (tzv. AEBS) nebo zařízeními, jež elektronicky „ohlídají“, že automobily (především pak kamiony) nejezdou mimo vytyčený jízdní pruh (tzv. LDW; obě do 29. října 2013).

Rovněž by mělo dojít ke specifikování požadavků na pneumatiky, a to nejen s ohledem na bezpečnost silničního provozu, ale také kvůli předpokládaným pozitivním efektům v otázce ochrany životního prostředí a boji proti klimatickým změnám (systémy monitorování tlaku v pneumatikách, požadavky na nízký valivý odpor či na hluk způsobovaný pneumatikami ap. – snížení emisí CO₂ až o 7 g/km; vše od roku 2012).

Uvedené záměry vycházejí ze zprávy ad hoc skupiny CARS 21, která se zabývala „udržitelnou“ výrobou automobilů v 21. století, a ze sdělení Komise, jež bylo v návaznosti na tuto zprávu vydáno a jež se postavilo za zjednodušení (resp. zpřesnění) postupu schvalování nových typů vozidel pro uvedení na trh.

Návrh implicitně odkazuje i na záměr Komise snížit počet smrtelných dopravních nehod o polovinu v porovnání s rokem 2001, a to do roku 2010, a na iniciativu „Inteligentní automobil“, která je součástí její politiky informační společnosti. Formálně by mělo být nahrazeno zhruba 50 norem a přibližně 100 jejich revizí.

Sporné body

Automobilový sektor generuje cca 3% HDP Unie a zaměstnává zhruba 7% jejích obyvatel. Dopad nové normy proto může být poměrně značný.

I proto – přestože reakce na předložený návrh byly relativně pozitivní – se organizace ACEA postavila spíše za PR akce zaměřené na dovybavení vozidel systémem ESC namísto regulace, což potvrdila implicitně i FIA, která očekává nárůst počtu vozidel s ESC z dnešních cca 45% na 77% v roce 2012 i bez nové normy.

Další vývoj

Návrh bude předmětem spolurozhodování Rady a Evropského parlamentu.

„Technikálie“, o nichž se předpokládá, že se budou měnit průběžně, by měly být řešeny formou projednání a schválení v rámci systému výboru tzv. komitologie.

Revize směrnice o výběru poplatků za užívání pozemních komunikací těžkými nákladními vozidly

Na konci května vyšlo najevo, že Komise svůj dlouho čekávaný návrh na revizi směrnice o výběru poplatků za užívání pozemních komunikací těžkými nákladními vozidly (99/62, tzv. Eurovignette Directive) nepředloží, jak bylo avizováno, 17. června (pro podrobnosti viz předcházející monitoring), ale až 2. července.

Krom toho, že návrh by měl prezentovat již nový komisař pro dopravu Tajani (jenž nahradí Jacquese Barrota, který zastoupí Itala Franca Frattiniho na postu pro justici a vnějšky; Frattini se stal ministrem v Berlusconiho vládě), nemělo by se na textu v základních parametrech, jak jsme je avizovali v předcházejícím monitoringu měnit nic.

Z předběžného návrhu plyne, že členské státy by měly získat možnost zavést mýtné zohledňující i tzv. externí náklady dopravy a získané prostředky pak (obligatorně) reinvestovat do „čistších“ způsobů dopravy, než jakou je doprava silniční.

Právě tento argument stojí v pozadí celé revize. A právě tento argument se pro budoucí návrh ukázal již několikrát jako problematický – při projednávání předchozí revize dané normy a naposledy při

zasedání Rady za účasti ministrů dopravy 6. května. Jinak řečeno, již nyní, aniž by byl návrh revize „na stole“, neexistuje ani elementární shoda na tom, jak by mělo být s vybranými prostředky naloženo.

Podobně problematickými se mohou stát požadavky na interoperabilitu systémů mýtného (jak jsou definovány již ve směrnici 2004/52).

Komise v tomto směru nicméně počítá (s odkazem na postoje členských států) s rozdílnými požadavky na systémy mýtného zavedené do konce roku 2010 a po něm.

Pokud jde o potenciální zapojení osobní silniční dopravy do celého systému, nemělo by být (jak za určitých okolností předpokládala předchozí předběžná verze návrhu) obligatorní.

Důvodem pro tuto změnu však nebyla změna postoje Komise jako spíše fakt, že pokud by dané ustanovení v návrhu zůstalo, existovala by vysoká pravděpodobnost, že členské státy by text odmítly fakticky a priori, ač by s jeho obsahem jinak souhlasily.

Další podrobnosti přineseme po zveřejnění legislativního návrhu.

Revize nařízení o vertikálních dohodách v odvětví motorových vozidel

Komise 28. května přijala zprávu o fungování nařízení o vertikálních dohodách v odvětví motorových vozidel a současně zahájila veřejnou konzultaci v této věci.

Pozadí a obsah

Dané nařízení (1400/2002) definuje výjimku z obecných pravidel (platných pro hospodářskou soutěž v EU) pro automobilový sektor – s ohledem na jeho specifické požadavky a charakter. Vychází z toho, že na produkčním cyklu automobilů se podílí zpravidla celá řada firem a existuje nebezpečí, že v důsledku by se tato skutečnost mohla negativně odrazit na spotřebitelích a jejich ochraně. Nařízení proto umožňuje zajištění větší nezávislosti distributorů automobilů na dodavatelích (s tím, že to povede k větší konkurenci) či zakládá povinnost poskytovat „nezávislým“ automechanikům technické informace potřebné k výkonu jejich povolání. Zpráva o fungování dala jednoznačně najevo, že nařízení uvedených cílů nedosáhlo, a proto by mělo být revidováno, popř. zrušeno.

Ostatně 31. května 2010 vyprší jeho platnost automaticky. Existuje ovšem i varianta sloučení tohoto nařízení s nařízením 2790/1999, které by mělo být ke stejnému datu rovněž revidováno a týká se vertikálních dohod (resp. výjimek z unijních pravidel pro hospodářskou soutěž) v jiných oblastech.

Sporné body

Proti jakýmkoli změnám se postavila už nyní např. organizace CECRA, jež tvrdí, že v případě absence specifických výjimek pro automobilový sektor budou v nevýhodě především malé a střední podniky podílející z velké části na automobilové produkci velkých koncernů.

Další vývoj

Konzultace potrvá do 31. července a její vyhodnocení se očekává na přelomu letošního a příštího roku.

Revize směrnice o dostupnosti informací pro spotřebitele při prodeji nových osobních automobilů

Komise 2. června zahájila veřejnou konzultaci týkající se potenciálního doplnění reklamních sdělení, jež inzerují automobily, o varování podobná těm, která se objevují na cigaretách.

Pozadí a obsah

Fakticky by se jednalo o krok, jenž by byl kompletem již delší dobu diskutovaného návrhu majícího snížit emise CO₂ u nových osobních automobilů na 130 g/km, resp. na 120 g/km.

Text by doplnil technologické požadavky zmíněného návrhu o „tlak“ na spotřebitele mající si náležitě uvědomit množství CO₂, které jejich potenciální nový vůz produkuje.

V současnosti již existuje norma pro poskytování takových informací (1999/94), ovšem dotýká se téměř výhradně tištěných materiálů. Její potenciální revize by měla rozšířit okruh médií, v nichž by měly být informace o produkovaném CO₂ uveřejňovány.

Navíc by podobně jako u elektrických spotřebičů měly být definovány třídy A–G podle produkce CO₂.

Sporné body

Už v roce 2007 se pro podobný návrh vyslovil EP prostřednictvím Daviesovy zprávy: pro informace o produkovaném CO₂ by měla být vyhrazena minimálně pětina tiskového prostoru. Vydavatelé novin a časopisů (např. EPC) již tehdy avizovali, že je pro ně takový záměr nepřijatelný.

Obligatorní vymezení určitého prostoru informacím o CO₂ podle nich povede k menší poptávce po inzertních plochách a potažmo k nižším příjmům – např. i na aktivity spjaté s informováním o klimatické změně, vůči níž by měla být nová potenciální norma zaměřena.

Další vývoj

Konzultace potrvá do 28. července a poté by měl být předložen legislativní návrh – nejspíše na podzim.

1.3 RADA

Návrh nařízení stanovujícího emisní standardy u nových osobních automobilů

Slovenské předsednictví předložilo Radě pro životní prostředí na začátku června (k jednání 5. června) zprávu shrnující dosavadní projednávání návrhu nařízení stanovujícího emisní standardy u nových osobních automobilů.

Legislativní pozadí

O dané problematice i jejích potenciálních dopadech jsme v monitorinzích již několikrát informovali.

Komise předložila legislativní návrh loni v prosinci, když vyšlo najevo, že dosavadní kroky samotných výrobců (na základě jejich závazku z roku 1998 snížit emise CO₂ během deseti let v průměru na 140 g/km) nebudou dostatečné.

Obsah návrhu a sporné body

Základním problémovým bodem se hned po předložení návrhu stala otázka, nakolik potenciální norma zasáhne výrobce automobilů, resp. nakolik se zvýší ceny nových automobilů.

Současně s tím vyvstala i otázka, zda nařízení nebude fakticky zaměřeno jen na producenty větších automobilů (typicky z Německa či Švédska), pokud mají nové vozy emitovat maximálně 130 g CO₂/km.

Předsednictví se zaměřilo na otázku, podle jakého parametru stanovovat požadované maximální výše emisí CO₂, zda (v průměru) zvýšit tlak na producenty větších vozidel tím, aby produkovali i automobily menší (sklon tzv. křivky limitních hodnot; čím větší sklon, tím větší možnost produkovat i větší vozidla), zda uplatňovat pokuty za překročení stanovených limitů, jak je vypočítávat, zda je požadovat hned po roce 2012 (nebo od roku 2015, nebo postupně) a jak využít případné výnosy z tohoto opatření (např. Řecko se postavilo za jejich striktní využití k environmentálním účelům).

Předsednictví se ve svém shrnutí dotklo také otázky, zda stanovit i další rámcový cíl pro snižování emisí CO₂ u nových automobilů po roce 2015, konkrétně na 95 g CO₂/km do roku 2020 (daný závazek přítom v návrhu Komise nefiguruje; staví se za něj

např. Irsko a Francie, proti je naopak Španělsko či Lucembursko; Velká Británie by akceptovala 100g CO₂/km).

Další vývoj

EP by se měl celou záležitostí zabývat na podzim. Už v lednu ovšem přijal nezávaznou Chatzimarkakisovu zprávu, která původní striktní požadavky Komise zmírňovala.

Obligatorní Sacconioho zpráva by měla být přijata během podzimu.

9. června se mezitím dohodla Francie s Německem na neformálním cíli prosazovat snížení emisí CO₂ v průměru na 120g/km do roku 2012 – fakticky v souladu s požadavky Komise – ovšem s tím, že dotčeným výrobcům bude poskytnut dostatečný čas (závazek se bude počítat týkat jen nových modelů) a potenciální pokuty za nedodržení stanoveného cíle se buď zmírní, nebo zcela zruší.

V dlouhodobém horizontu by rovněž nemusel být prosazován cíl 95g CO₂/km; mohl by být navýšen až na 110g CO₂/km v roce 2020.

Směrnice o pracovní době

Předmětem zasedání Rady 9. června se po delší době znovu stala otázka směrnice o pracovní době (resp. revize směrnice 2003/88 v důsledku rozsudků ESD ve věcech SIMAP a Jaeger – C-303/98 a C-151/02 – a požadavku samotné normy na přezkoumání, pokud jde o možnost legálně pracovat nad rámec vymezené 48hodinové týdenní pracovní doby). Ministři po dlouhých jednáních nakonec dospěli ke kompromisu.

Legislativní pozadí

Slovinské předsednictví navázalo na iniciativu předsednictví portugalského a finského a propojilo daný návrh s textem týkajícím se úpravy fungování pracovních agentur, resp. zaměstnávání skrze ně. Obě otázky jsou předmětem legislativního procesu již velmi dlouho (EP např. své první čtení v otázce směrnice o pracovní době završil již v květnu 2005), neb zakládají konflikt mezi státy typu Velké Británie, Německa či většiny nových členských zemí na jedné straně a státy typu Francie, Španělska, Řecka, Belgie, Lucemburska, Maďarska či Kypru na straně druhé (ty s ohledem na zaměstnance požadují v obou případech přísnější pravidla).

Situace se „uvolnila“ minulý měsíc poté, co britská vláda dosáhla dohody o tom, jaká práva přisoudit pracovníkům zaměstnaným přes pracovní agentury na britském trhu práce (po dvanácti týdnech

zaměstnání nebudou odlišná o těch, jimiž disponují standardní zaměstnanci).

Obsah návrhů a sporné body

Hlavním sporným bodem bylo především stanovení maximální týdenní pracovní doby (48 hodin), resp. možností jejího překročení.

Ty by měly existovat, ovšem na individuální bázi, přičemž dohoda o výjimkách by nesměla být podepsána do čtyř týdnů od uzavření pracovní smlouvy a měly by být využity všechny jiné potenciální možnosti (zaměstnanec by současně neměl být penalizován za to, že s tzv. opt-outem nesouhlasí a měl by mít možnost jej zrušit). Po splnění této podmínky by mělo být možné pracovat až 60 hodin týdně (v případě, že by ale současně s individuálním souhlasem existovala na úrovni podniku i dohoda mezi odbory a zaměstnavatelem; požadavek Německa) nebo 65 hodin, pokud by byl čas, kdy je zaměstnanec v „pohotovosti“ (on-call time), započítán do celkové pracovní doby (požadavek Polska; celá doba pohotovosti by však automaticky neměla být součástí pracovní doby). V obou případech by se limit vztahoval na sedmidenní periody v rámci kalendářních kvartálů. Za všech okolností by neměl zaměstnanec pracovat déle než 78 hodin týdně (mj. i v případě kontraktů ne delších než deset týdnů). Velká Británie v této souvislosti nicméně navrhla, aby v případě krátkých kontraktů (celkově do čtyř měsíců za rok) bylo možno uplatnit výjimky z maximální týdenní pracovní doby (48 hodin) od samého počátku kontraktu. Problémem by ovšem v tomto směru podle některých názorů bylo, jak daný požadavek realizovat (kontrolovat) v praxi. Poslední součástí návrhu slovinského předsednictví se stal požadavek na sladění pracovního a rodinného života (původně obsažený již ve finském kompromisu). Jeho důsledkem by mělo být akceptování změn požadovaných zaměstnancem tak, aby se mohl vedle profese věnovat i rodině.

Před samotným jednáním Rady byly vyhlídky na dosažení dohody poměrně dobré – s ohledem na fakt změnivší se situace ve Velké Británii, Itálii, Portugalsku či Francii. (Došlo k oslabení obou stran „sporů“ v důsledku vnitropolitických posunů či – v případě Francie – s ohledem na blížící se předsednictví EU a vlastní problémy s 35hodinovým pracovním týdnem, jenž je pro potřeby její ekonomiky nevhodný).

Na druhou stranu bylo jasné i to, že pokud kompromisu dosaženo nebude, bude se danou otázkou zabývat „protektionistické“ francouzské předsednictví. (A v případě úspěchu se daná otázka stane předmětem dalšího čtení v EP, který se v otázce definování pracovní doby s Radou dlouhodobě neshodne.)

Pokud jde o otázku pracovních agentur, resp. zaměstnanců působících jejich prostřednictvím, měl by být vytvořen základní unijní rámec pro jejich fungování a spolu se směrnicí 91/383 by měl vzniknout soubor norem, jež by tuto otázku upravovaly.

V tomto případě završil EP své první čtení již v listopadu 2002, v témže roce, kdy jej předložila Komise. Obecně by mělo být dosaženo stavu, kdy budou standardní zaměstnanecké poměry a poměry skrze pracovní agentury považovány za srovnatelné, především pokud jde o jistoty pro samotné zaměstnance.

Pracovní agentury by se měly stát zaměstnavateli se všemi povinnostmi, které z toho vyplývají. Otázkou bylo, po jaké době se tak stane: zda se oba druhy pracovních poměrů „srovnají“ v řádu týdnů (jak navrhovala Komise, odbory, Itálie, Francie či Španělsko), nebo spíše měsíců (Velká Británie, Irsko, Německo, Dánsko, Nizozemsko). Výsledkem je doba 12 týdnů.

Další vývoj

Z hlediska ČR je podstatné především schválení směrnice o pracovní době, jejíž parametry by měly vyřešit problémy s dobou pohotovosti především ve zdravotnictví. Podmínky pro práci skrze pracovní agenturu nebo „napřímo“ jsou v ČR shodné.

Obě normy musejí být schváleny prostřednictvím procedury spolurozhodování.

Při hlasování v Radě se zdrželi zástupci Španělska, Belgie, Maďarska, Řecka, Kypru a Portugalska. V EP se zase v průběhu druhého čtení očekávají kroky především proti návrhu směrnice o pracovní době, již socialističtí poslanci (za podpory ETUC) považují v podobě, kterou schválila Rada, za nepřijatelnou.

Formální přijetí Radou se očekává na podzim. Tzv. společný postoj završující její první čtení musí být ještě formulován právně.

II. AKTUÁLNÍ PROBLÉMY

2.1 BUDOUCNOST EU

Ratifikace Lisabonské smlouvy

Ratifikační proces Lisabonské smlouvy prozatím pokračuje. Na konci května jej schválila horní komora německého parlamentu a parlament Lucemburska.

Nizozemí

Nizozemí, které původní text tzv. ústavní smlouvy v referendu v roce 2005 odmítlo, nyní Lisabonskou smlouvu v parlamentu schválilo většinou svých poslanců. Proti se postavily opoziční levicové a krajně pravicové strany, které však v parlamentu mají minimální počet mandátů. Text smlouvy ještě musí schválit senát, který, podle mnohých, rozhodne kladně někdy během léta.

Finsko, Estonsko, Řecko

Finsko a Estonsko byly dalšími státy, které smlouvu ratifikovaly. Finsko většinou 151 poslanců z celkového počtu 200 a Estonsko téměř jednomyslně – pro bylo 91 poslanců ze 100 členné komory. Lisabonskou smlouvu ratifikoval také jednokomorový parlament Řecka. V současnosti Lisabonskou smlouvu ratifikovalo 18 států.

Irské referendum

Irské referendum bylo velkým otazníkem již od doby německého předsednictví a vzniku Lisabonské smlouvy podepsané v říjnu 2007. Z úst čelních představitelů institucí EU i řady členských států se ozývala slova o tom, že v případě zamítnutí smlouvy se bude jednat o „politickou sebevraždu“, Irsko bude mít trvale poškozenou těžce vybudovanou pozici v EU a Evropa bude opět v krizi. Do Irska se proto během předvolební kampaně vydaly mnohé osobnosti, mezi nimi německá kancléřka Merkelová nebo předseda EP Poettering, aby tábor „ano“ podpořili. Silný byl ovšem tábor nerozhodnutých voličů a během posledních týdnů se rozdíl mezi zastánci a odpůrci smlouvy vyrovnával.

Referendum se konalo 12. června a irský premiér Brian Cowen (předseda vládní středo pravé Fianna Fail) jej označil za „důležitý den v irské historii“.

Volit mohlo zaregistrovaných téměř tři miliony voličů. Většina hlavních politických stran Lisabonskou smlouvu podporovala a premiér se snažil apelovat na „obecně proevropský“ přístup Irů.

Irové Lisabonskou smlouvu ale odmítli. Do volebních místností se dostavilo 53,13% voličů, proti se vyjádřilo 53,4% a pro 46,6% irských voličů. Pouze deset z celkových 43 volebních obvodů hlasovalo pro smlouvu.

Bezprostředně po vyhlášení výsledků premiér Cowen řekl, že: „V demokracii je vůle voličů vyjádřená ve volbách suverénní. Vláda ji akceptuje a verdikt občanů respektuje“. Dodal také, že Irsko nemíní nijak brzdit vývoj v EU. Nicméně, Eamon Gilmore, předseda koaliční Labour Party, tvrdí, že Lisabonská smlouva je mrtvá; Irsko ji nemůže ratifikovat, a proto se celý proces zastaví.

Čelní představitelé EU jako slovinský předseda Rady Janez Janša, předseda Komise Barroso, německá kancléřka Merkelová nebo francouzský prezident Sarkozy se ale zasazují o to, aby ratifikační proces v ostatních členských státech pokračoval.

Někteří politici se přesto domnívají (jako francouzský premiér Francois Fillon, nebo český prezident Klaus), že smlouva je mrtvá, pokud ji jeden stát odmítne, což de jure vyplývá i z dikce platného primárního práva jako takového.

Co bude dál?

Nabízí se několik scénářů. Irové mohou hlasovat ve druhém referendu k doplnění smlouvě, čímž by se opakovala situace z roku 2001. V současnosti však Irsko nemá široký manévrovací prostor, neboť si na červnovém summitu v roce 2007 vyjednalo všechny požadované výjimky.

Francouzský ministr zahraničí Jean-Pierre Jouyet navrhl uzavřít s Irskem právně závaznou dohodu, která by např. zaručovala irskou neutralitu nebo se zaměřila na zemědělskou problematiku. Argument ztráty neutrality používali odpůrci smlouvy, přestože již protokol ke Smlouvě z Nice neutralitu Irsku zaručoval.

Výsledek referenda je podle mnohých lekcí jak pro Irsko, tak pro celou Evropu a připomíná náladu po dvou zamítavých referendech v roce 2005. Dnes má stejnou váhu jako před třemi lety. Irské referendum bude mít nemalý vliv na

pozici britského premiéra Browna, který ve své zemi referendum odmítl vyhlásit nebo na francouzského prezidenta Sarkozyho, jehož země 1. července převezme předsednickou funkci.

Otázka budoucnosti Lisabonské smlouvy a celého reformního procesu, který EU nastartovala, bude hlavním bodem jednání červnového summitu (19.–20.6.) Evropské rady v Bruselu.

Referendum v zemi, která je silně proevropská, během svého členství v EU měla možnost čerpat miliony eur ze strukturálních fondů a vybudovala si respektovanou pozici, i přesto skončilo odmítnutím smlouvy. Opět by proto měly vyvstat tolik debatované otázky demokratického deficitu, legitimacy Unie a jejího vztahu k občanům.

Pozice České republiky

Česká republika ratifikuje Lisabonskou smlouvu Parlamentem. Poslanecká sněmovna text schválila a nyní se jím zabývá Senát, který smlouvu předal k posouzení Ústavnímu soudu. Za současné situace se nabízí otázka, zda Senát, ve kterém má jasnou většinu Občanská demokratická strana, ratifikační proces nezastaví. To by mohl učinit také prezident Václav Klaus, který jakožto hlava státu za Českou republiku formálně sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy. Místopředseda ODS Pavel Bém se po zamítavém irském referendu vyjádřil, že podle něj Lisabonská smlouva „patří do historických archívů“. V tom dal za pravdu českému prezidentovi Klausovi.

Klaus označil referendum za vítězství svobody a rozumu a řekl, že Irsko bylo jediným státem, kde se lidé mohli svobodně vyjádřit. Předseda vlády Mirek Topolánek prohlásil, že Česká republika pokračuje v přípravách na předsednictví Unie a připravovala se na oba možné scénáře vývoje v Unii.

Kritický postoj k postupu evropských elit zaujímá předseda Senátu Přemysl Sobotka (ODS), podle kterého „byrokratické urychlení procesu evropské integrace za každou cenu připomíná socialistický direktivní způsob myšlení, který se již dříve snažil ignorovat vůli občanů Francie a Nizozemí při odmítnutí tzv. euroústavy, která se přesto přes své zásadní nedostatky stala základem textu Lisabonské smlouvy“. Členské státy silně vnímají euroskeptický postoj českého prezidenta a vládní strany. Některé zahraniční deníky se vyjádřily, že je možné, aby se „Irskou revoltou“ nakazily euroskeptické státy jako je právě Česká republika nebo Velká Británie, ve kterých je ratifikační proces na půli cesty.

Představitelé české vlády se vesměs shodují na možnosti, že prodloužením ratifikačního procesu by mohla narůst politická váha nadcházejícího českého předsednictví.

Původní scénář počítal se vstupem Lisabonské smlouvy v platnost k začátku roku 2009, což by s sebou neslo nutnost zvolit, respektive nominovat představitele nových klíčových institucí (předsedu Evropské rady, respektive Vysokého zmocněnce pro zahraniční a bezpečnostní politiku EU, i když vzhledem k jeho paralelní funkci místopředsedy Komise pro vnější vztahy by se zřejmě čekalo na volbu celé nové Komise, která bude následovat po parlamentních volbách). Pokud by se ratifikační proces prodloužil až do českého předsednictví, prodloužila by se až do roku 2009 „nejistota“ jak ohledně personálního rozměru nových funkcí, tak ohledně budoucnosti vzájemné koexistence předsednického státu, předsedy Evropské rady a Vysokého zmocněnce předsedajícího současně Radě pro zahraniční otázky. České předsednictví by tak nemuselo ztratit na své politické váze, spíše naopak, k jeho prioritám by se částečně přidalo i řešení situace vzniklé v souvislosti s prodlouženým ratifikačním procesem, případně s celou budoucností Lisabonské smlouvy.

Je proto důležitou otázkou, jak bude probíhat a kam bude směřovat debata o budoucnosti textu Lisabonské smlouvy po irském referendu, zda bude situace „řešena“ pouze nějakou formou „urovnání“ ve prospěch Irska, či zda se otevře nová debata o sporných momentech nacházejících se momentálně v textu samotné smlouvy. V takovém případě by bylo možné diskutovat znovu mechanismus tzv. dvojí většiny v Radě ministrů, který má vstoupit v platnost od roku 2014 (s přechodným obdobím do roku 2017) a který nyní obsahuje sporné „populační kritérium“ pro schvalování legislativních aktů. Případně vyjednat pro ČR obdobnou výjimku z uplatňování ustanovení Charty základních práv EU a v té souvislosti i interpretační pravomoci Evropského soudního dvora, jako se to podařilo Polsku či Velké Británii, anebo posílit mechanismus obousměrné flexibility, i když je otázkou, do jaké míry by bylo možné dosáhnout zde napříč EU konsensu.

Variantou, na niž není možné zapomínat samozřejmě zůstává i opuštění Lisabonské smlouvy po irském referendu a reformních prvků někdejší Smlouvy zakládající Ústavu pro Evropu, které Lisabonská smlouva fakticky přináší a hájení pozice platnosti dosavadní smlouvy z Nice. Tato varianta je však mezi stávajícími politickými elitami v EU poměrně nepopulární (soudě alespoň dle rétoriky, která však v některých případech může znamenat i vyčkávací taktiku), je otázkou, do jaké míry by manévrovací prostor ČR v této věci posilovala, anebo naopak oslabovala předsednická pozice.

Frakce v Evropském parlamentu

Výbor pro ústavní otázky EP odmítl na konci května těsnou většinou (15:13) návrh na úpravu podmínek pro založení nové politické frakce v EP počínaje příštím funkčním obdobím v roce 2009. Politická frakce EP má nárok na finanční příspěvek z unijního rozpočtu, čas se v Parlamentu vyjádřit a příspěvky na potřebný personál.

Zpráva, kterou předložil Richard Corbett (PES), navrhovala zvýšení potřebné hranice počtu poslanců k založení nové frakce z 20 na 30. Corbett argumentoval tím, že v rozšiřujícím se EP potřebují pravidla revizi, neboť minimální práh 20 členů představuje pouze 2,5 % členů Parlamentu, což je v porovnání s pravidly pro vznik politických frakcí v národních státech, nejnižší číslo.

Navrhovaný počet 30 poslanců z celkového počtu 750 v roce 2009 by představovalo 4 %. Návrh předpokládal, že frakci by mohla založit čtvrtina, tedy 7 států. Tato úprava by podle zpravodaje měla omezit fragmentaci EP, jež je omezována také v národních parlamentech.

Přestože většina členů výboru s návrhem nesouhlasila, byly k ní připojeny dodatky o minimálním počtu 25 poslanců, kteří reprezentují alespoň pětinu zemí EU a o tom, že frakce musí existovat minimálně jeden rok. O této podobě zprávy bude Parlament jednat na červencovém plenárním zasedání. K přijetí potřebných změn bude zapotřebí absolutní většiny v EP.

Návrh rozvířil silnou debatu. Alexander Duff (ALDE) argumentoval tím, že poslanci by byli nuceni začlenit se do hlavních proudů v EP, tedy do středo-právěho nebo socialistického. Liberálové, třetí největší frakce EP, kritizují jak konzervativce, tak socialisty z omezování pluralitní debaty a prostoru se v EP vyjadřovat. Předsedové všech menších frakcí se odvolali předsedovi EP Hans-Gert Poetteringovi se stížností proti hlasování o zprávě. Předsedové dokonce hovořili o porušení procedurálních pravidel, neboť se o dodatcích volilo i přesto, že byl celý návrh odmítnut. Žádají o navrácení zprávy zpět do Výboru.

2.2 JUSTICE A VNITRO

Evropský pakt pro oblast imigrace a azylu

Francie prezentovala coby jednu ze svých priorit posílení společných pravidel pro imigrační a azylovou politiku, což počátkem června potvrdil i její ministr zahraničí Bernard Kouchner.

Plán na posílení evropské imigrační a azylové politiky je do značné míry osobním zájmem francouz-

ského prezidenta Sarkozyho, který by pokus o řešení této otázky, kontroverzní z hlediska samotné Francie, rád zviditelnil i na úrovni EU.

Obsah plánu

První detaily z dosud nezveřejněného návrhu potvrzují již patrnou tendenci, že nová společná imigrační politika se má ubírat spíše cestou řízené imigrace a posilování imigrace legální (vzhledem k faktu nedostatku pracovních sil v některých oblastech, který se projevuje v členských státech EU) a posílení ochrany před imigrací nelegální. Plán tedy počítá s posílením ochrany vnějších hranic EU. Od roku 2011 by mělo být povoleno používat pouze pasy s biometrickými údaji, za pašování lidí do EU by měly následovat podobně vysoké tresty jako za nelegální převoz drog.

Zostřování ochrany vnějších hranic EU do určité míry souvisí i se současným posilováním spolupráce policejních orgánů a orgánů činných v trestním řízení. EU v červnu podnikla kroky k procedurálnímu zajištění tzv. Prümské smlouvy, což byla původně mezivládní úmluva několika členských států EU (podobně jako v případě Schengenu) o usnadnění výměny informací a dat (typu otisků prstů či biometrických údajů) mezi policejními orgány napříč hranicemi členských států a posílení jejich spolupráce při vyšetřování trestných činů. Parametry Prümské smlouvy přijaly v červnu 2007 i dosud nesignatářské státy, komunitarizace třetího pilíře v rámci Lisabonské smlouvy do značné míry souvisí i s tímto faktickým vtělením principů Prümské smlouvy do primárního práva.

Dalším bodem Sarkozyho představy o nové imigrační a azylové politice EU má být přizpůsobení legální migrace potřebám pracovních trhů jednotlivých členských států.

Je třeba podotknout, že ještě v červnu Komise podepsala se dvěma externími státy, Kapverdami a Moldávií dohodu o zahájení pilotních projektů tzv. modrých karet, které by pracovníkům ze třetích zemí umožňovaly získávat snadněji pracovní povolení v „potřebných“ oborech a povolení k pobytu. Prozatím byla pro spuštění těchto pilotních projektů vybrána populačně poměrně malá teritoria, projekt modrých karet by měl být časem rozšířen, nad jeho praktickým fungováním i některými úskalími však členské státy vyslovují pochybnosti.

Francouzské plány v oblasti legální migrace počítají s jakousi formou „integračního kontraktu“, podle kterého by měl cizinec legálně pobývajícím na území členského státu vykazovat povinnou znalost jazyka a přizpůsobení se sociálním a kulturním hodnotám daného státu (včetně povinného vzdělání či akceptace hodnot typu genderové rovnosti).

Je ovšem otázkou, do jaké míry bude kontrola této „asimilace“ možná či proveditelná. Počítá se také s posílením readmisních dohod s třetími zeměmi. Členské státy by měly být povinny poskytnout k přepravě nelegálních migrantů zpět do vlasti vlastní prostředky (např. letadla).

Některých změn má doznat také azylová politika a politika rozvojové pomoci třetím zemím, která by měla působit jako de facto prevence nelegální migrace.

Legislativní a politické pozadí

Podrobnosti paktu mají být představeny ihned po zahájení francouzského předsednictví, na červencovém zasedání Rady ministrů pro oblast justice a vnitra. Půjde tedy spíše o politickou iniciativu, nepočítá se prozatím s konkrétními legislativními návrhy. I zde by přitom Francie chtěla dosáhnout shody v Radě ještě během svého předsednictví.

S „uniknuvšími“ podrobnostmi Sarkozyho plánu prozatím vyjádřily sympatie některé členské státy ohrožené nejvíce vlnami ilegální migrace (např. Itálie), jiné vyčkávají, případně vyjadřují mírné obavy, aby konkrétní body plánu nezasahovaly příliš imigrační či sociální politiku jednotlivých států.

2.3 KLIMATICKO-ENERGETICKÝ BALÍK

V průběhu května a června probíhaly další diskuse o tzv. klimaticko-energetickém balíku, jež Komise předložila letos v lednu (viz předcházející monitoringy). Debaty probíhaly paralelně na několika rovinách, k žádnému formálnímu posunu však nedošlo – i z toho důvodu, že jednotlivé návrhy jsou velmi kontroverzní.

Technologie CCS

6. května se uskutečnila tisková konference Chrise Daviese, zpravodaje EP pro návrh, jenž má právně umožnit využití technologie CCS (zachytávání a skladování oxidu uhličitého pod zemí; v následujícím měsíci se pak konalo ještě několik dalších podobně „laděných“ akcí).

Zpravodajovým cílem je pozměnit návrh Komise tak, aby ve výsledku požadoval vybavení všech existujících tepelných elektráren technologií CCS do roku 2025 a zaručil, že po roce 2015 budou stavěny pouze taková nová zařízení, která umožní z 90% zachytit veškerý produkovaný CO₂.

Problémem je v současnosti to, že EU hodlá pouze vytvořit právní rámec, ovšem bez zajištění financování CCS (i když se debatuje např. o tom,

že by pro daný účel mohly být využity prostředky ze systému obchodování s tzv. emisními povolenkami).

Daná technologie je navíc velmi drahá, údajně snižuje účinnost podniků, které jí využívají, až o pětinu, a tudíž je fakticky nekonkurenceschopná (v porovnání právě s emisními povolenkami, jež by měla podle Komise do budoucna nahradit). Prozatím se počítá jen s podporou dvanácti demonstračních projektů do roku 2015, z toho tři v nečlenském Norsku (jedno CCS zařízení tam už funguje).

Určitým „filozofickým“ argumentem zpochybňujícím technologii CCS je tvrzení, že podpora nových technologií ze strany veřejných autorit není účinná (a ve výsledku spíše kontraproduktivní v porovnání se stavem, kdy by se vyvíjela bez jejich zásahu).

Daná námitka přitom zdaleka nezaznívá jen z úst pravicových subjektů, ale kupř. i ze stran zelených či Greenpeace.

Proti CCS hovoří i fakt, že v budoucnu se počítá s výstavbou dalších tepelných elektráren, a to nejen mimo EU (kupř. v Číně), ale např. i v Německu, kde platí moratorium na výstavbu jaderných elektráren – ani v jednom z případů se však s „automatickým“ využitím CCS nepočítá.

V EP se počítá se schvalováním Daviesovy zprávy 25. září.

Problematika biopaliv

Otázka navýšení podílu biopaliv na 10% v roce 2020 (další ze součástí klimaticko-energetického balíku) byla předmětem debat ve výboru EP pro průmysl, jenž si jí zabýval na svém zasedání 27. května. Nejen poslanci EPP-ED, ale i zelení se však proti uvedenému záměru ohradili, minimálně do doby, než budou stanovena tzv. kritéria udržitelnosti.

Ta mají zajistit, že celý produkční cyklus biopaliv není z hlediska produkce skleníkových plynů ještě náročnější než samotné spalování paliv fosilních. Producenti biopaliv (tj. zemědělci – např. eBio – plus Polsko a Francie) ovšem vyslovili s takovými závěry nesouhlas (nespecifikovali však, zda výtky vůči biopalivům jsou nebo nejsou oprávněné).

Zelení na druhou stranu v diskusích nikterak nediskvalifikovali jiné obnovitelné zdroje energie a postavili se za unijní akci na jejich podporu.

Měly by zde patřit např. sluneční elektrárny, větrné elektrárny, geotermální elektrárny ap. Jinak řečeno, dalšího z cílů – 20% energie z obnovitelných zdrojů do roku 2020 – by mělo být dosaženo, byť nikoliv nutně za pomoci záměru vytvořit celounijní trh s tzv. certifikáty obnovitelné energie namísto existujících schémat na podporu obnovitelné energie na úrovni národních států.

Další jednání o problematice tohoto návrhu se očekávají 16. července, v plénu pak z důvodu letních prázdnin nejdříve v září.

Snižování emisí CO₂ mimo rámec systému obchodování s emisními povolenkami

Dalším z témat z klimaticko-energetického balíku, které bylo v průběhu května a června otevřeno, patřil způsob definování závazků, pokud jde o snižování emisí CO₂ mimo rámec obchodování s tzv. emisními povolenkami (v oblastech dopravy, zemědělství, nakládání s odpady ap.). Maďarsko se spolu s pobaltskými státy, Slovenskem, Bulharskem a Rumunskem pokusilo předložit návrh na změnu roku, vůči němuž byly dané závazky definovány.

Zatímco Komise počítá s rokem 2005 (z toho důvodu, že právě k němu existují pro všechny členské státy poprvé všechna potřebná relevantní data), zmíněná skupina států se pokusila – s argumentem, že závazek snižovat CO₂ i v oblastech mimo rámec emisních povolenek vychází z Kjótského protokolu – přesunout daný referenční termín na rok 1990 (právě k němu je vztažen i Kjótský protokol) a stanovit cíl snížení emisí CO₂ mimo rámec systému obchodování s emisními povolenkami plošně (pro všechny státy) na 18% do roku 2020 (Polsko navíc ještě navrhlo vyšší podporu z prostředků získaných z obchodování s emisními povolenkami těm zemím, které v porovnání s rokem 1990 své emise CO₂ již snížily).

Výsledkem mělo být „ulehčení“ státům střední a východní Evropy, které se v důsledku restrukturalizace svých průmyslových kapacit při přechodu na systém tržního hospodářství staly fakticky jedněmi z největších „snižovatelů“ emisí CO₂.

Podobně pozitivně by se návrh dotkl kupř. Velké Británie, Švédska či Finska, které ve své politice zohlednily boj proti klimatické změně již dříve. Uvedené země již v roce 2005 údajně realizovaly 7,9% z celkového 20% cíle stanoveného do roku 2020. Naopak negativně by patrně zasáhl kupř. Španělsko, Lucembursko, Rakousko, Itálii či Portugalsko.

ČR – byť by pro ni byl uvedený návrh nejspíše přínosem – sedm zmíněných zemí explicitně nepodpořila.

Na druhou stranu se ovšem účastní sporu o výši alokace emisních povolenek s Komisí pro roky 2008–2012 – spolu např. s Polskem, Maďarskem, Litvou, Lotyšskem ap.

Nakonec se to ukázalo jako „perspektivní řešení“ – na jednání Rady ve dnech 5.–6. června se většina členských států (včetně např. Německa, předsednického Slovinska, Portugalska, Španělska,

Švédska, Finska) postavila proti změnám návrhu, jak jej v lednu předložila Komise.

Fakticky paralelně proběhla i první neformální jednání o této věci v EP, jenž se ústy zpravodaje Hassiho vyjádřil pro zpřísnění požadavků Komise na snižování emisí CO₂, a to nejen v rámci systému obchodování s emisními povolenkami, ale i mimo něj.

Množství produkovaného CO₂ by se do roku 2020, jak plánuje Komise, podle Hassiho nemělo snížit jen o 20%, ale ještě o dalších 10 procentních bodů (Komise s touto variantou počítá jen v případě, že bude úspěšná na mezinárodním poli při jednáních o budoucnosti Kjótského protokolu).

Systém obchodování s emisními povolenkami

V otázce systému obchodování s emisními povolenkami se Rada soustředila na možnost postupného „náběhu“ aukčního systému mezi lety 2013–2020, a to ve všech sektorech včetně produkce elektřiny (což podporuje mj. i ČR či Polsko).

Ministři se rovněž věnovali otázce relokace některých podniků mimo EU v důsledku legislativní zátěže (a stanovení parametrů dalších kroků ze strany Komise v tomto směru) a otázky referenčního data pro stanovení závazků pro roky 2013–2020 (2005, nebo jiné období/rok).

Pokud jde o výše zmíněnou technologii CCS, většina ministerských delegací vyžadovala zpřesnění legislativního návrhu, především pokud jde o požadavky (a finanční garance; články 11, 17–19) na lokaci k ukládání CO₂ a jejich správu provozovateli (i po ukončení ukládání; článek 10). Předmětem debat byly i požadavky na množství CO₂ v ukládaném plynu (mělo by jej být 100%, nebo jen adekvátní podíl?; článek 12). Řecko a Itálie se postavily zcela proti návrhu – z důvodu možných zemětřesení na jejich území.

Obnovitelné zdroje energie

Otázka obnovitelných zdrojů energie na jednání rezonovala patrně nejvíce. Ministři požadovali – podobně jako poslanci EP – stanovení tzv. kritérií udržitelnosti v případě biopaliv (aby bylo zaručeno, že biopaliva ve výsledku nenapomáhají zvýšení emisí CO₂ a jsou účinnější než fosilní paliva alespoň o 35% a od roku 2015 o 50%) a možnost plnit svůj závazek i prostřednictvím tzv. certifikátů původu (resp. jejich nakupováním či prodáváním) namísto přímého zvyšování podílu energie produkované z obnovitelných zdrojů na vlastním území (opět podobně jako EP).

Mezi nejvýraznější proponenty uvedených požadavků patří Polsko, Velká Británie a Německo. Itálie (za

podpory Rakouska, Lucemburska, Kypru a Malty) pak požaduje celkové snížení 10% cíle na produkci energií z obnovitelných zdrojů v roce 2020, resp. jeho výpočet ne podle HDP (čím vyšší HDP, tím vyšší cíl), ale podle emisí skleníkových plynů na hlavu (čím menší emise, tím menší cíl). Obecně by měla, pokud jde o obnovitelné zdroje, podle uvedených států existovat maximální flexibilita v tom, jak by bylo stanoveného cíle dosaženo.

Další vývoj

Projednávání jednotlivých částí předloženého klimaticko-energetického balíku bude probíhat průběžně. Největší posuny lze však patrně čekat až po letních prázdninách.

Nikterak však nelze předpokládat, v jakém směru. Jediným bodem, na kterém se zainteresovaní aktéři (resp. jejich většina) v tuto chvíli neformálně a víceméně jednoznačně shodnou, je požadavek na „oslabení“ cíle na zvýšení podílu biopaliv. Všechna ostatní jednání (včetně možnosti rozdělení balíku) je nutno považovat za otevřená.

Co naopak patrně čekat nelze, je úplné stažení předložených návrhů v případě jejich neschválení do voleb do EP příští rok (jak si Komise spolu s EP předsevzala). Důvodem je především to, že by to mělo (právě podle Komise) důsledky na postavení EU při negociacích o budoucnosti Kjótského protokolu. Právě tento moment je při jednáních o klimaticko-energetickém balíku (v porovnání s potenciálními dopady na subjekty působící v EU) považován za prioritní.

2.4 ROZŠIŘOVÁNÍ EU

Turecko a Chorvatsko

Otázka „tureckého referenda“

Francie reformuje svoji ústavu. Poslanci navrhli do ústavy zahrnout povinnost vyhlásit závazné referendum v případě rozšiřování Unie o stát, jehož populace by představovala více než 5% populace EU, což se dotýká právě Turecka. Francouzský ministr pro Evropské záležitosti Jean-Pierre Jouyet prohlásil, že přijetí toho dodatku je „urážkou“ Turecka a může vést k vážnému ochlazení franko-tureckých vztahů, především v ekonomické oblasti. Ankara by totiž mohla zablokovat Sarkozyho iniciativu na založení Středoevropské unie. Turecko věřilo, že návrh ústavního dodatku bude v průběhu legislativního procesu (schválení Senátem a poté Kongresem, který se při změně ústavy sestaví ze zástupců obou komor parlamentu) zamítnut.

Stalo se tak, když senátní výbor tento dodatek zamítnul s tím, že by vážně poškodil diplomatické vztahy mezi oběma státy.

Francie bude od 1. července předsedající zemí EU, což by mohlo mít vliv na přístupová jednání s Tureckem. Nicméně, francouzský ministr zahraničí Kouchner prohlásil, že Francie povede normální předsednictví a předpokládá otevření až sedmi vyjednávacích kapitol (volný pohyb kapitálu, veřejná ochrana, konkurenceschopnost, bezpečnost potravin, daně, sociální politika a zaměstnanost a životní prostředí).

V současnosti Turecko vede jednání v šesti kapitolách. V polovině června budou zahájena jednání v oblasti obchodního práva a ochrany duševního vlastnictví. V otázce sjednocení Kypru je Turecko připraveno jednat.

Otázka Turecka a hodnocení jeho progresu za rok 2007 byla předmětem plenárního zasedání EP na konci května. Zpravodajka EP pro Turecko Ria Oomen-Ruijten (EPP-ED) sdělila, že nová turecká ústava zaručuje oddělení státu od náboženství a zaručuje práva menšin, ale země stále potřebuje provést razantní reformy v oblasti zajištění práv žen, dětí, odborů, jazykovou svobodu apod.

Chorvatsko

Jednání s Chorvatskem dosáhlo v polovině června počtu 20 otevřených kapitol včetně volného pohybu osob. V návaznosti na analýzu pracovního trhu v Chorvatsku si EU vyhradí právo na stanovení stejného přechodného období, které aplikovala na státy předchozích dvou rozšíření (max. na dobu 7 let), tedy do roku 2018, pokud země do Unie vstoupí v roce 2011.

2.5 VNĚJŠÍ VZTAHY

Projekt „Východní dimenze“

Jako jakousi odpověď na Sarkozyho projekt Unie států Středomořského moře (Mediterránu či Středomořskou unii) navrhlo Polsko v tandemu se Švédskem vytvoření „Východní dimenze“ či „Východního společenství“. Měla by se týkat šesti států postsovětského prostoru, které jsou v současnosti součástí Evropské politiky sousedství (konkrétně Ukrajina, Bělorusko, Moldávie a tři státy jižního Kavkazu Gruzie, Arménie a Ázerbájdžán).

Politické a legislativní pozadí

Fakticky by se tak potvrdila již delší dobu patrná tendence k rozdělení stávající „politiky sousedství“

(EPS) na dva samostatné okruhy. Tato tendence odpovídá do značné míry logickým požadavkům vycházejícím z odlišné reality jednak z hlediska historických vazeb mezi „jižními“ státy EPS (někdejší státy Barcelonského procesu) a ES/EU na jedné straně a mnohem kratší historií vazeb mezi post-sovětským prostorem a EU na straně druhé, jednak i pokud jde o odlišné potřeby a očekávání, která do vzájemných vztahů vstupují. Tendenci k vydělování „východní dimenze“ zahájilo do značné míry už německé předsednictví, následné aktivity Komise v podobě nelegislativních výstupů formou sdělení na konci roku 2007 potvrdily snahu klást do budoucna ve vztazích s postsovětskými státy EPS větší důraz na otevření vnitřního trhu jejich produktům (problematickou kapitolu zde tvoří zejména zemědělské komodity), řešení otázky vízového styku po rozšíření Schengenu a zvýšení podílu EU na politickém i jiném řešení tzv. zamrzlých konfliktů, které se týkají Moldávie a tří států jižního Kavkazu. Stranou nezůstává ani velmi důležitá oblast energetiky, která tvoří na jedné straně poměrně pragmatickou součást vzájemných vztahů, na druhé straně je udržuje v intenzivnější podobě (lze říci, že díky konceptu energetické bezpečnosti nejen postsovětské státy potřebují zintenzívnit vztah s EU, ale i naopak). Všechny jmenované státy s výjimkou Běloruska (protože se z geopolitického hlediska jedná o tzv. širší oblast Černého moře) jsou součástí Černomořské synergie, kam náleží také Turecko, Rusko, dva nové EU, Bulharsko a Rumunsko, ze „starších“ pak Řecko. Černomořská synergie nyní má tvořit jeden z nástrojů či kooperačních platform v rámci EPS. Vytvoření speciální „Východní dimenze“ by mohlo být i určitou odpovědí na negativní ohlas postsovětských států na EPS (citelný zejména ze strany „post-oranžové“ Ukrajiny a Gruzie), které kritizují fakt, že EPS nedává politicky ani formálně žádnou hlubší záruku budoucího členství a staví státy postsovětského prostoru na roveň zemím, které o členství v EU nikdy neusilovaly. Polsko se dlouhodobě pokouší tento stav změnit, další rozšiřování EU do východní Evropy však nepředstavuje příliš konsensuální otázku a jeho reálnost je v krátkodobém horizontu také diskutabilní. První ohlasy ze strany států, kterých by se polská iniciativa měla týkat, jsou však poměrně chladné (reakce Ukrajiny, která by měla být co do velikosti i geopolitického významu klíčovým pilířem projektu).

Obsah polského-švédského návrhu

Polsko a Švédsko prezentovaly svůj projekt „Východní dimenze“ již na zasedání Všeobecné rady (Rady ministrů zahraničí) 26. května. Polská strana v návrhu zdůrazňuje, že nemá

v úmyslu vybudovat specifickou institucionální strukturu (tak jako v případě Středozemní unie, i když i zde bylo zachováno fungování v rámci integračního rámce EU, má být vybudován pouze speciální sekretariát, opačná varianta vyvolala v EU negativní ohlasy upozorňující na možné roztržštění zahraniční politiky Unie).

Polsko-švédská aktivita má mít naproti tomu ryze mezivládní charakter, nová struktura má fungovat striktně na bázi schůzek ministrů a šéfů vlád, což by bylo pozitivní i z hlediska náročnosti na prostředky unijního rozpočtu, z něhož jsou dnes financovány i programy v rámci východní dimenze EPS (i když tato čísla se pohybují v celé finanční perspektivě 2007–2013 v řádu milionů euro, na rozdíl od společné zemědělské politiky či strukturální politiky financované prostředky v řádu miliard euro).

Nová platforma by měla umožnit nejen setkávání jednotlivých států dnešní východní dimenze EPS s představiteli EU, ale měla by představovat i jakési multilaterální fórum pro setkávání těchto států navzájem. Hlavní témata dialogu by se měla pohybovat na poměrně konkrétní bázi (budování nových infrastrukturních projektů, vízová politika, postupná harmonizace právního prostředí a právních norem).

Role Ruska

Zde lze zdůraznit skutečnost, že vzhledem ke svým specifickým vztahům k EU nemá být členem této platformy Rusko, které momentálně vyjednává s EU o nové podobě Smlouvy o partnerství a spolupráci (PCA), po obstrukcích právě z polské strany Rusko naráželo na dalšího komplikovaného „partnera“ v EU, Litvu, která odblokovala jednání o nové PCA opět až v květnu 2008. Rusko současně poměrně těžce nese integrační pokusy v rámci postsovětského prostoru, z nichž je vyřazeno (viz politicko-ekonomická organizace ODED-GUAM, která dnes zahrnuje Gruzii, Ukrajinu, Ázerbájdžán a Moldávii, představovala právě pokus o postsovětskou integraci „bez Ruska“ a Rusko ji více či méně vnímá jako antiruský projekt). Aby tomu tak nebylo v případě „Východní dimenze“, má být tento projekt pro ruskou participaci otevřen a ruská strana se má sama rozhodnout, zda a jak se do něho zapojí.

Diskuse na úrovni hlav států a vlád o zmíněném projektu se plánovala v rámci červnového summitu Evropské rady, po irském referendu jej však pravděpodobně zastíní debata o budoucnosti Lisabonské smlouvy.

Summit EU-LAC (Latinská Amerika)

Mezi největší setkání EU se třetími zeměmi patřil ve sledovaném období summit EU-LAC, který se uskutečnil 16. května a týkal se států Latinské Ameriky. Summit se uskutečnil za společného předsednictví Slovinska a Peru právě v Limě a účastnilo se jej na 60 představitelů z daných zemí.

Summit měl posílit strategické vztahy mezi EU a Latinskou Amerikou založené na vzájemném respektu, společných hodnotách a historických, kulturních a politických poutech. EU je nejvýznamnějším investorem v regionu, a to v hodnotě 1,2 miliardy eur ročně, nicméně vzájemná spolupráce stále nabízí široké možnosti.

Summit debatoval dvě společná témata: sociální dimenzi zahrnující chudobu, exkluzi a nerovnost a environmentální dimenzi včetně energetiky. Účastníci summitu se zaměřili na prohlubování kooperace v oblasti vzdělávání, soutěže, nezaměstnanosti.

Součástí těchto jednání byly také tzv. mini-summity EU-Mexiko, Mercosur, Centrální Amerika, Andy, Caliform a Čile.

Na programu se objevila témata imigrace, mezi kulturního dialogu, regionální integrace a drog. Slovinský ministr zahraničních věcí Dimitrij Rupel zdůraznil potřebu spolupráce EU a Latinské Ameriky v zajištění lidských práv a potírání ilegální imigrace a obchodu s lidmi. Právě mezikulturní dialog považuje slovinské předsednictví za podstatný, neboť představuje spojení mezi přistěhovalci a jejich novou zemí.

Summit EU-USA

10. června se ve slovinském Brdu uskutečnil jeden z vrcholů summitové politiky EU v oblasti vnějších vztahů, summit EU-USA. Schůzku za účasti amerického prezidenta Bushe, předsedy Komise Barrosa a premiéra předsednické země Janeze Janši do určité míry zastínily některé obchodní spory, které vygradovaly mezi EU a USA těsně před konáním summitu. Jednalo se především o otázky související s pokračováním Katarského kola WTO a s problémy obchodních vztahů.

Na dovoz chemikálií a jejich registraci pro pohyb v rámci jednotného trhu má dopad schválený balík legislativy týkající se evaluace a registrace chemických látek REACH, který se týká i produktů, surovin a meziproductů dovážených z USA a nutnosti jejich registrace u Evropské agentury pro chemikálie. Další kapitolou je pak specifický spor v oblasti

obchodu se zemědělskými výrobky, která tradičně patří k nejvíce kontroverzním oblastem obchodních vztahů EU-USA. Jednalo se o kauzu jedenáctiletého zákazu dovozu amerických kuřat do EU, k jejichž čištění je užívána voda s obsahem chlóru namísto vody pitné. Ve snaze o vstřícný krok v rámci euroatlantických obchodních vztahů Komise ohlásila záměr embargo zrušit, skrze jednomyslný odpor členských států v rámci Transatlantické ekonomické rady se jej však nepodařilo prosadit, Komise proto navrhla kompromis v podobě označování kuřat importovaných z USA, tento kompromisní návrh však neuspokojil ani jednu ze stran (myšleno USA versus členské státy EU). Americká strana je rozladěna také přetrvávajícím odporem EU k testování a používání biotechnologií v zemědělství.

Ve sporných otázkách obchodních vztahů podle očekávání nedošlo k výraznějšímu průlomu, nejvyšší představitelé EU a USA pouze podepsali politickou deklaraci týkající se další spolupráce na mezinárodním poli, včetně Katarského kola WTO a obligátního boje s klimatickými změnami. Kromě zmíněných otázek se diskuse v oblasti mezinárodní politiky týkala zejména Íránu a případného ztížení sankcí vůči zemi odmítající vzdát se svého jaderného programu, dalších sporných otázek v blízkovýchodní oblasti (Libanon, izraelsko-palestinský konflikt, íránské a afghánské angažmá USA a některých členů EU), Balkánu (situace po vyhlášení nezávislosti Kosova a srbské otázky), napjaté situace mezi Ruskem a Gruzii a evropské energetické bezpečnosti.

V oblasti klimatických změn Bush vyjádřil naději, že dojde k dohodě na novém multilaterálním smluvním rámci snižování emisí skleníkových plynů, který má nahradit Kjótský protokol, do konce roku 2008, nejlépe již na červencové schůzce G8, která se uskuteční v Japonsku.

Americký prezident také vyjádřil podporu budoucímu členství Turecka v EU a tím pádem i pokračování přístupových rozhovorů. Jednání se pouze lehce dotkla amerického programu rozšiřování bezvízového styku na další členské státy EU, v němž podstatný průlom provedly až bilaterální akce některých členských států (včetně ČR), které se rozhodly jednání v rámci transatlantického dialogu obejít a vyjednat zavedení bezvízového režimu s USA bilaterálně, k velké nevoli EU. Představitelé předsednické země (Slovinska) i USA konstatovali uspokojení nad tím, že nové členské státy EU jsou do programu odbourávání víz postupně začleňovány.

Výsledky červnového summitu EU-USA nepřinesly podstatnější průlom, takový vývoj však vzhledem ke končícímu funkčnímu období

George W. Bushe a probíhající americkým prezidentským volbám ani nebyl očekáván. Ze Slovinska americký prezident zamířil na návštěvu do vybraných „velkých“ (politicky i geopoliticky) členských států EU, Německa, Itálie, Francie a Británie.

2.6 ZEMĚDĚLSTVÍ

Reforma SZP

20. května Komise podle očekávání prezentovala první legislativní návrhy v rámci připravované střednědobé reformy společné zemědělské politiky nazývané „health check“.

V souladu se současným diskursem Komise prezentuje své návrhy jako součást boje proti klimatickým změnám a za ochranu biodiverzity, současně však evropské zemědělství řeší především otázku stoupajících cen potravin na světových trzích, které Komisi nutí přehodnocovat dlouhodobě platné základní principy SZP.

Sdělení Komise a návrhy na posílení principu decoupling

Komise prezentovala sdělení s názvem „Členi výzvám stoupajících cen potravin – řídicí principy pro společnou akci Společenství“. Současně jej doprovodila konkrétním návrhem na další pokračování v oddělování zemědělských subvencí od produkce (princip decoupling), které má probíhat především prostřednictvím dalšího posilování podpory rozvoje venkova a některých změn v podporách řízení tržních mechanismů v rámci SZP.

Dnes v rámci tržních podpor, jejichž celkový finanční objem na zemědělských výdajích v SZP klesá v důsledku reforem zavádějících přímé platby a posilujících druhý pilíř SZP – rozvoj venkova (McSharryho reforma, střednědobá revize SZP z roku 2003), stále ještě existují některé položky svazující dotaci přímo s produkcí (např. jatečná prémie, prémie pro krávy bez tržní produkce mléka, v oblasti rostlinné výroby pak některé intervenční mechanismy, především v sektoru produkce mléka a mléčných výrobků či v podobě technické destilace přebytků vína, které jsou postupně odstraňovány i prostřednictvím sektorových reforem). Zde by mělo dojít k některým změnám, pod tlakem řady členských států by však nemělo jít o úplné odstranění těchto podpor, výjimky by se měly týkat některých „znevýhodněných“ oblastí spadajících do režimu LFA (např. horské oblasti).

Sporné body a pozice členských států

Proti prvním návrhům Komise posilujícím další oddělování zemědělských plateb od produkce se však již vyslovily některé členské státy, především Francie, Portugalsko a Německo, z nových členů pak Rumunsko, které současnou hrozbu snížení soběstačnosti evropského zemědělství naopak vykládají jako výzvu k dalšímu posílení finanční podpory sektoru, a to především v prvním, produkčním pilíři.

Namísto uvolnění produkční regulace tedy tento pohled podporuje spíše navýšení finanční podpory této regulované produkce.

Pokud jde o zveřejněné sdělení Komise, zdůrazňující nebezpečí potravinové krize, jednotlivé členské státy se neshodují na tom, do jaké míry se na současnou potravinovou krizi podepisují právě důsledky (ne)fungování SZP. Tento nedostatek konsensu demonstrovalo již zasedání Rady ministrů 19. května, které předcházelo zveřejnění prvních návrhů v rámci health check. Kritice na něm současné fungování SZP podrobila ve světle hrozící potravinové krize především Velká Británie a vyzvala k jejím hlubším změnám, většina členských států se však přiklání k názoru Francie, která spojování těchto dvou fenoménů odmítá a i ve vztahu k health check prosazuje spíše zachování jejich klíčových principů.

Velká Británie prostřednictvím dopisu, který její ministr financí Alistair Darling adresoval zástupcům všech 27 členských států zasedajících v Radě, kritizovala SZP zejména v její externí dimenzi, z hlediska role přetrvávajícího principu komunitární preference ve světovém obchodu se zemědělskými výrobky. Velká Británie tak vyzvala k tomu, aby chystaná reforma SZP zohlednila doporučení summitu WTO v Hong Kongu z roku 2005, který vyzval ke snížení vstupních cel a postupnému odstranění vývozních subvencí, které znevýhodňují konkurenty ze třetích zemí a podle Britů přispívají k inhibici globálního trhu s potravinami.

Britskou výzvu podpořenou některými nevládními organizacemi podporujícími zájmy zemědělských producentů zemí třetího světa (Oxfam) na jednání Rady odmítlo slovinské předsednictví. V jeho stanovisku zazněla poněkud tautologická argumentace, která mezi primárními příčinami současného stavu na světových potravinářských trzích, který bývá nazýván krizí, spatřuje vedle globálního populačního růstu právě globální změny klimatu, současně i produkci biopaliv, jejíž podpora je však právě bojem s klimatickými změnami obhajována.

Dlužno říci, že na úplné odstranění vývozních subvencí v oblasti zemědělských komodit a jeho

blahodárný vliv na ceny potravin existují i mezi experty odlišné názory. Slovinsko v pozičním dokumentu Rady vyzdvihlo také některé aktivity, které EU v rámci boje proti rostoucím cenám potravin již podnikla, objevují se přitom znovu v nových návrzích Komise v rámci health check. Figuruje zde především zrušení povinného vyjímání půdy z produkce, které by se mohlo stát i trvalou součástí SZP v rámci současné reformy, jak navrhuje Komise, úplné odstranění mléčných kvót (k jejich navýšení o 2% již došlo, úplné odstranění opět figuruje mezi navrhovanými principy reformy, a to od roku 2015, i když zde panuje spor), případně revize některých intervenčních mechanismů, především v sektoru obilovin, a snížení až odstraňování vývozních subvencí. Na poli biopaliv se Komise chystá výrazněji podporovat biopaliva druhé generace, i když masové využívání těchto biopaliv v globálním měřítku také není prosto environmentálních rizik (odlesňování, ztráta biodiverzity krajiny apod.). Komise navrhuje také lépe spolupracovat v oblasti krizí na potravinovém trhu s WTO a OSN.

Legislativní a politické souvislosti

Již přijetí prvních legislativních i nelegislativních výstupů Komise v rámci health check ze strany členských států ovšem naznačuje, že hledání konsensu bude obtížné. Je otázkou, zda se podaří tento proces dokončit do závěru roku 2008, jak o to velmi usiluje francouzské předsednictví, které začne 1. července. Lze také spekulovat, do jaké míry tento proces ovlivní eventuelní pozastavení či prodloužení ratifikačního procesu Lisabonské smlouvy po irském referendu. Lisabonská smlouva s projednáváním health check úzce souvisela, dává totiž Evropskému parlamentu spolurozhodovací pravomoc ve všech oblastech SZP. Francie proto usiluje o schválení reformních návrhů ještě do vstupu smlouvy v platnost (plánovaného na 1. leden 2009), tedy ještě v době, kdy o převážné většině návrhů má rozhodovat Rada s pouhou konzultací EP. Oddálení vstupu Lisabonské smlouvy v platnost by zmírnilo i tento tlak a eventuelně mohlo posunout rozhodování o některých návrzích v rámci health check do roku 2009, kdy bude předsednickou zemí (a tedy i zemí, která formuluje společnou pozici Rady a hledá na přič členskými státy konsensus) Česká republika.

Začátek dalšího zasedání Rady ministrů zemědělství, na kterém se bude jednat o konkrétních reformních návrzích, je plánován na 23. června.

Pozice dalších aktérů

Evropský parlament se již ústy zpravodaje předložených návrhů, Capoulase Santose (Portugalsko, PES), nechal slyšet, že předložené

návrhy sice obsahují pozitivní aspekty, postupují však příliš v duchu liberalizace a kladou malý důraz na sociální aspekty.

Z hlediska ČR lze v této souvislosti poukázat na některé změny v kritériích pro poskytování přímých plateb (fázování dle velikosti podniku) a fázovou modulaci, které byly v konkrétních návrzích zachovány navzdory počáteční kritice. Za pozitivní lze považovat zvětšení manévrovacího prostoru pro členský stát, který v rámci modulací získal svobodnější možnost podporovat v některých sektorech znevýhodněné oblasti či rozvoj venkova.

Zemědělský výbor EP návrhy Komise projednával na svém zasedání 27. května, 9. června se na jeho půdě uskutečnilo veřejné slyšení expertů. Na zasedání 14. července se očekává prezentace Santosovy zprávy, která však nemůže přinést konkrétní pozměňovací návrhy, na něž je Rada povinna brát zřetel, EP může prozatím v těchto návrzích uplatňovat pouze konzultační pravomoc. Zemědělský výbor bude o zprávě hlasovat 7. října, hlasování v plénu je připraveno na listopadové plenární zasedání. Rozhodující bude však každopádně jednání na půdě Rady a podoba její společné pozice.

Katarské kolo WTO

V souvislosti s reformami SZP je potřeba zmínit také výsledky ženevských jednání na ministerské úrovni v rámci Katarského kola WTO, které byly zveřejněny 20. května.

Politické pozadí

Kolo z Dauhá (jak je tento několikaletý jednací maratón Světové obchodní organizace také nazýván) bylo také v souvislosti s problematikou zemědělského obchodu po summitu v Hong Kongu v prosinci 2005 na delší dobu zablokováno. Určitý progres signalizují právě až v květnu zveřejněné dokumenty, které o pokroku hovoří zejména v oblasti snižování zemědělských cel. Je třeba připomenout, že hongkongský summit počítal s bezcelním přístupem na trh vyspělých zemí pro nejchudší státy světa (skupina cca 50 států označovaných zkratkou LDCs) až u 97% zemědělských komodit. Spornou otázkou se pak stalo nastavení celních tarifů v tzv. citlivých komoditách (cukr, ale i obiloviny či tropické ovoce), a to nejen pro obchod s nejchudšími státy světa, ale i s těmi státy někdejšího třetího světa, které reprezentují na půdě WTO politicky poměrně silnou skupinu s nezanedbatelným jednáním potenciálem (zejména státy Latinské Ameriky, Brazílie a Argentina, specifickou roli hrají také Čína a Indie, a to i vzhledem k dalším státům třetího světa).

„Dobré zprávy“ ze Ženevy hovoří o nalezení konsensu stran celních tarifů u citlivých zemědělských komodit mezi šesti klíčovými hráči (USA, EU, Kanada, Austrálie, Japonsko a Brazílie), Argentina vykazující dosud jen malou ochotu ke shodě deklarovala, že se potenciálně též připojí, i když ne všechny konkrétní body jsou vyjasněny.

Kontroverze přetrvávají

Po určitém průlomů v zemědělských otázkách se zřejmě nejspornějším bodem, který ještě může situaci dále komplikovat, stane průmyslový sektor a zejména celní politika některých států, včetně Číny,

Indie či Brazílie. Lobbyistické skupiny vyjadřují zklamání i nad zveřejněným návrhem, který se týká další liberalizace v oblasti služeb.

V samotné zemědělské oblasti pak vedle otázky celních tarifů neslibuje hladké pokračování Katarského kola ani vývoj ohledně dalšího sporného bodu, kterým jsou zemědělské podpory v USA ve světle nového farmářského zákona, který zejména v citlivém sektoru bavlny dále zhoršuje situaci pro dovozce ze zemí třetího světa. Obchod s bavlnou se sice EU přímo netýká, avšak jakýkoliv bod s potenciálem dále zablokovat nejen zemědělská jednání Katarského kola je z jejího pohledu důležitý.

III. PŘEHLED KLÍČOVÝCH HLASOVÁNÍ EP A HLASOVÁNÍ SKUPINY ODS V EP¹

Plenární zasedání ve dnech 19. – 22. května 2008

Projednávaný návrh	Datum hlasování pléna	Výsledek hlasování						Poznámky
		Pro		Proti		Zdrželi se hlasování		
		Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	
Anderssonova zpráva týkající se srovnatelnosti kvalifikací získaných odborným vzděláváním mezi členskými státy (A6-0132/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	20. května 2008	527	8	10	0	34	0	1 posl. ODS nepřítomen
Zpráva Geringer de Oedenbergové týkající se navrácení kulturních statků neoprávněně vyvezených z území členského státu (A6-0152/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	20. května 2008	563	8	17	0	5	0	1 posl. ODS nepřítomen
Berlatova zpráva týkající se tabákového fondu Společenství (A6-0164/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	20. května 2008	379	2	244	5	14	0	2 posl. ODS nepřítomni
Zpráva Lanckerové týkající se hlavních směrů politiky zaměstnanosti členských států (A6-0172/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	20. května 2008	584	7	72	0	11	0	2 posl. ODS nepřítomni
Lewandowskieho zpráva týkající se rozpočtu na rok 2009 – odhad příjmů a výdajů Parlamentu (A6-0181/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	20. května 2008	556	1	40	0	61	6	2 posl. ODS nepřítomni
Zpráva Sudreové týkající se strategie pro nejvzdálenější regiony: výsledky a výhledy do budoucnosti (A6-0158/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	20. května 2008	592	1	70	7	22	0	1 posl. ODS nepřítomen
Lehtinenova zpráva týkající se strategie spotřebitelské politiky EU 2007–2013 (A6-0155/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	20. května 2008	438	5	84	1	166	2	1 posl. ODS nepřítomen
Zpráva Lynneové týkající se pokroku dosaženého v oblasti rovných příležitostí a nediskriminace v EU (A6-0159/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	20. května 2008	362	0	262	8	56	0	1 posl. ODS nepřítomen
Ticáiuova zpráva týkající se podmínek, které musí při výkonu povolání dodržovat silniční dopravci (A6-0087/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	21. května 2008	614	0	28	8	45	0	1 posl. ODS nepřítomen
Groshova zpráva týkající se přístupu na mezinárodní trh silniční přepravy zboží (A6-0038/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	21. května 2008	494	7	133	0	46	0	2 posl. ODS nepřítomni

Florenzova zpráva týkající se vědeckých údajů o změně klimatu: závěry a doporučení pro rozhodovací proces (A6-0136/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	21. května 2008	566	0	61	7	24	0	2 posl. ODS nepřítomni
---	-----------------	-----	---	----	---	----	---	------------------------

Plenární zasedání ve dnech 4. – 5. června 2008

Projednávaný návrh	Datum hlasování pléna	Výsledek hlasování						Poznámky
		Pro		Proti		Zdrželi se hlasování		
		Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	
Pirkerova zpráva týkající se sítě kontaktních míst boje proti korupci (A6-0174/2008) – závěrečná rezoluce ke	4. června 2008	584	6	14	0	38	1	2 posl. ODS nepřítomni
Zpráva Aubertové týkající se systému Společenství proti nezákonnému, nehlášenému a neregulovanému rybolovu (A6-0193/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	4. června 2008	624	8	12	0	8	0	1 posl. ODS nepřítomen
Veraldioho zpráva týkající se toho, jaká budoucnost čeká mladé zemědělce v rámci probíhající reformy SZP (A6-0182/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	5. června 2008	571	8	31	0	39	0	1 posl. ODS nepřítomen
Karasova zpráva týkající se Zelené knihy o maloobchodních finančních službách na jednotném trhu (A6-0187/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	5. června 2008	452	0	44	0	13	7	2 posl. ODS nepřítomni

¹ Přehled obsahuje pouze ta hlasování, při nichž poslanci hlasovali na vyžádání po jménech.

IV. SLOVNÍČEK

Agenda 2000

Všeobecný dokument z roku 1997 o rozšíření EU, reformě společných politik a o budoucím finančním rámci Unie po 31. prosinci 1999. Součástí Agendy 2000 byly posudky Komise na země, které se v té době ucházely o členství v EU.

Blokační menšina

Pojem související s hlasováním v Radě. Tzv. Ioanninský kompromis z roku 1994 blokační menšinu vymezuje v rozmezí 25–30% hlasů v Radě. V současné EU-27 je stanovena na 91 hlasů, které jsou zapotřebí, aby členské státy v Radě nepodpořily projednávaný návrh.

Cross-compliance

Také „křížová shoda“. Vyžaduje, aby zemědělci dodržovali při hospodaření předepsané legislativní požadavky týkající se ochrany životního prostředí, zdraví zvířat apod. Uplatňuje se u zemědělců, kteří jsou příjemci tzv. přímých plateb. Pokud podmínky nedodrží, mohou jim být tyto platby sníženy nebo zrušeny.

Dohodovací řízení

Také smířčí řízení. Fáze spolurozhodovací procedury, kterou Rada a EP zahajují v případě, že při projednávání návrhu legislativy nedospěly ke vzájemné shodě. Dohodovacího řízení se účastní zástupci obou institucí. Jejich případný kompromis musí odsouhlasit Rada i EP.

Druhý pilíř

Agenda společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Iniciátorem aktivit jsou vedle Komise i členské státy. Rada zpravidla rozhoduje jednomyslně, EP je konzultován.

Finanční perspektiva

Víceletý finanční rámec EU, který je přijímán ve formě meziinstitucionální dohody mezi Komisí, Evropským parlamentem a Radou. Finanční perspektiva stanovuje rozpočtové priority EU na střednědobé období a nastavuje každoroční výdajové stropy pro každou z nich.

Hlasování kvalifikovanou většinou (QMV)

Způsob hlasování v Radě, při němž jsou jednotlivým členským státům přiděleny hlasy podle jejich „váhy“. Při hlasování QMV se zpravidla naplňuje tzv. trojí většina – většina členských států, jež musejí reprezentovat alespoň 62% celkové populace EU a musejí disponovat alespoň 255 hlasy z celkových 345.

Klauzule passarelle

Také překlenovací klauzule. Princip obsažený mj. v tzv. evropské ústavě. Na jeho základě může po jednomyslném schválení Rady (v některých případech také na základě hlasování EP) dojít k trvalému přesunutí hlasování v určité oblasti z režimu jednomyslnosti do kvalifikované většiny. Úprava hlasování v Radě tedy nevyžaduje revizi primárního práva.

Komitologie

Souborné označení pro výbory, jimiž si Rada udržuje kontrolu nad Komisí ve věci pravomocí, které na ni delegovala.

Komunitární preference

Jeden ze základních principů společné zemědělské politiky EU. Podle této zásady mají členské státy spotřebovat primárně zemědělskou produkci z EU.

Lucemburský kompromis

Politická dohoda z roku 1966, podle které Rada v případě, že jsou dotčeny velmi důležité zájmy členského státu, nerozhoduje kvalifikovanou většinou, ale jednomyslně.

Nařízení

Jeden ze dvou typů norem, které jsou v EU přijímány nejčastěji. Nařízení jsou přímo účinná a přímo použitelná a po svém přijetí se stávají součástí práva členských států EU.

Primární právo

Také „ústavní“ právo ES/EU. Je reprezentováno především zakládajícími smlouvami, přičemž zahrnuje i všechny pozdější akty, které je mění: např. přístupové smlouvy, závazné protokoly ap.

První pilíř

Agenda jednotného trhu EU a aktivity (politiky), které na ni navazují. (Vše, co nespadá do druhého nebo třetího pilíře.) Komise má v prvním pilíři exkluzivní právo legislativní iniciativy, Rada rozhoduje kvalifikovanou většinou, EP spolurozhoduje.

Sekundární právo

Suma právních norem tvořená akty přijímanými orgány ES/EU na základě primárního práva. Typicky se jedná o nařízení, směrnice, rozhodnutí, stanoviska a doporučení.

Směrnice

Jeden ze dvou typů norem, které jsou v EU přijímány nejčastěji. Směrnice jsou zpravidla závazné jen co do výsledku a vyžadují přijetí národního prováděcího předpisu.

Spolurozhodování

Nejpoužívanější legislativní procedura v EU. Při spolurozhodování se na přijímání norem podílí rovným dílem Rada i EP.

Subsidiarita

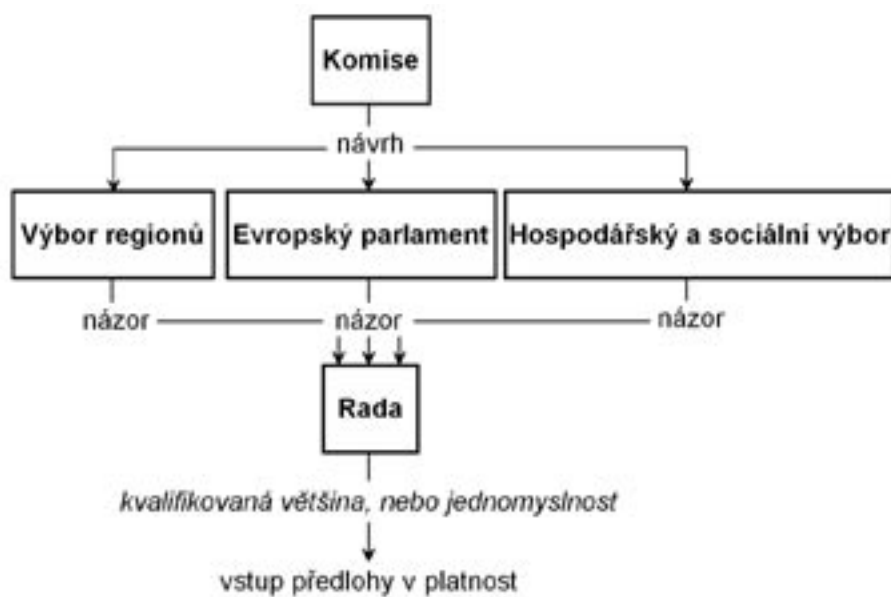
Jeden ze základních principů EU. Podle principu subsidiarity se mají nezbytná rozhodnutí a normy přijímat na té úrovni, která je pro to nejvhodnější.

Třetí pilíř

Agenda spolupráce v oblasti justice a vnitra. Iniciátorem aktivit jsou vedle Komise i členské státy. Rada zpravidla rozhoduje jednomyslně, EP je konzultován.

V. SCHÉMATA ROZHODOVACÍCH PROCEDUR

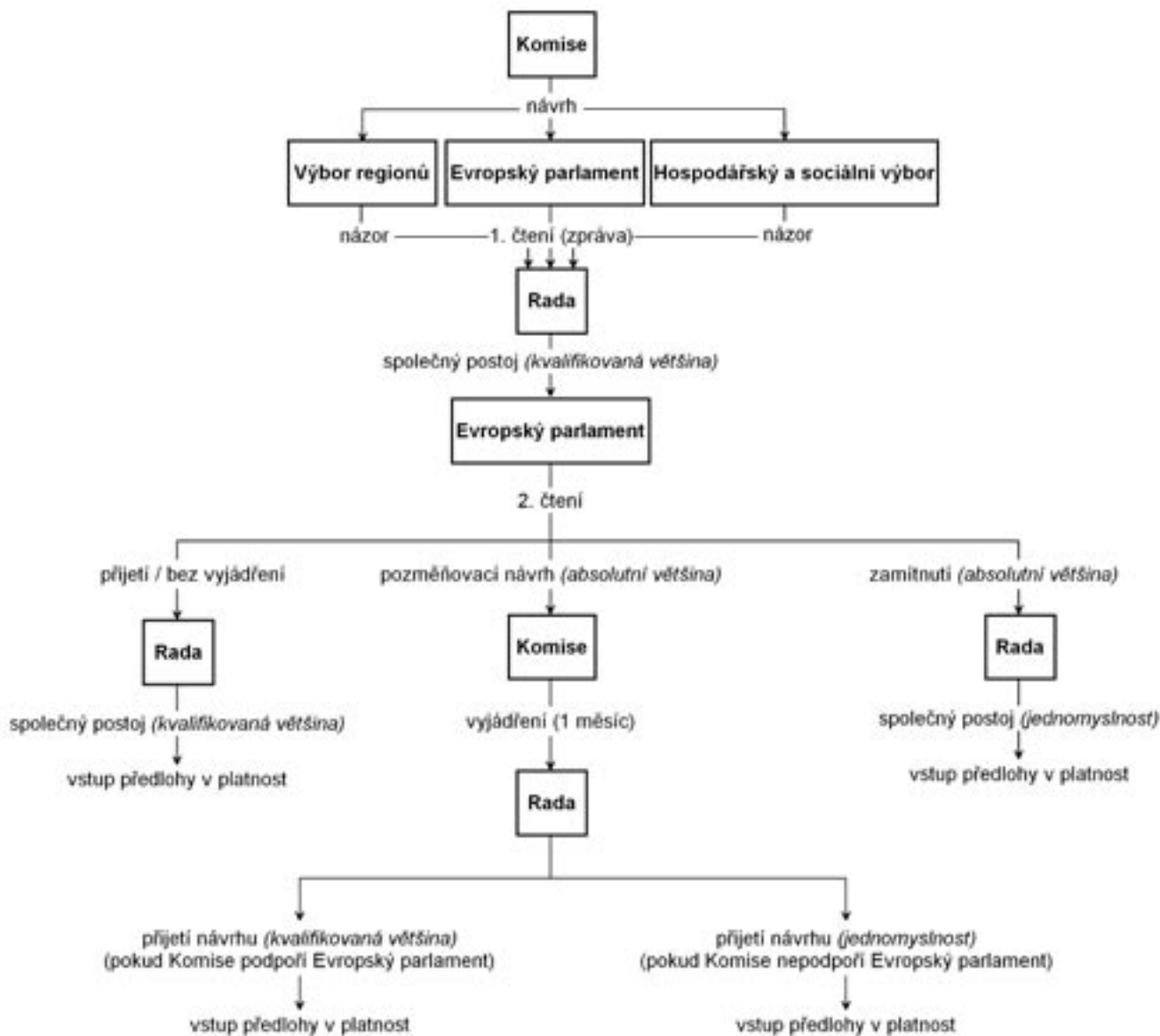
Schéma konzultační procedury

Poznámky

1. Komise může svůj návrh z projednávání kdykoli stáhnout.
2. Standardní lhůta pro jednotlivé kroky není stanovena.
3. Uvedené schéma je jen orientační.

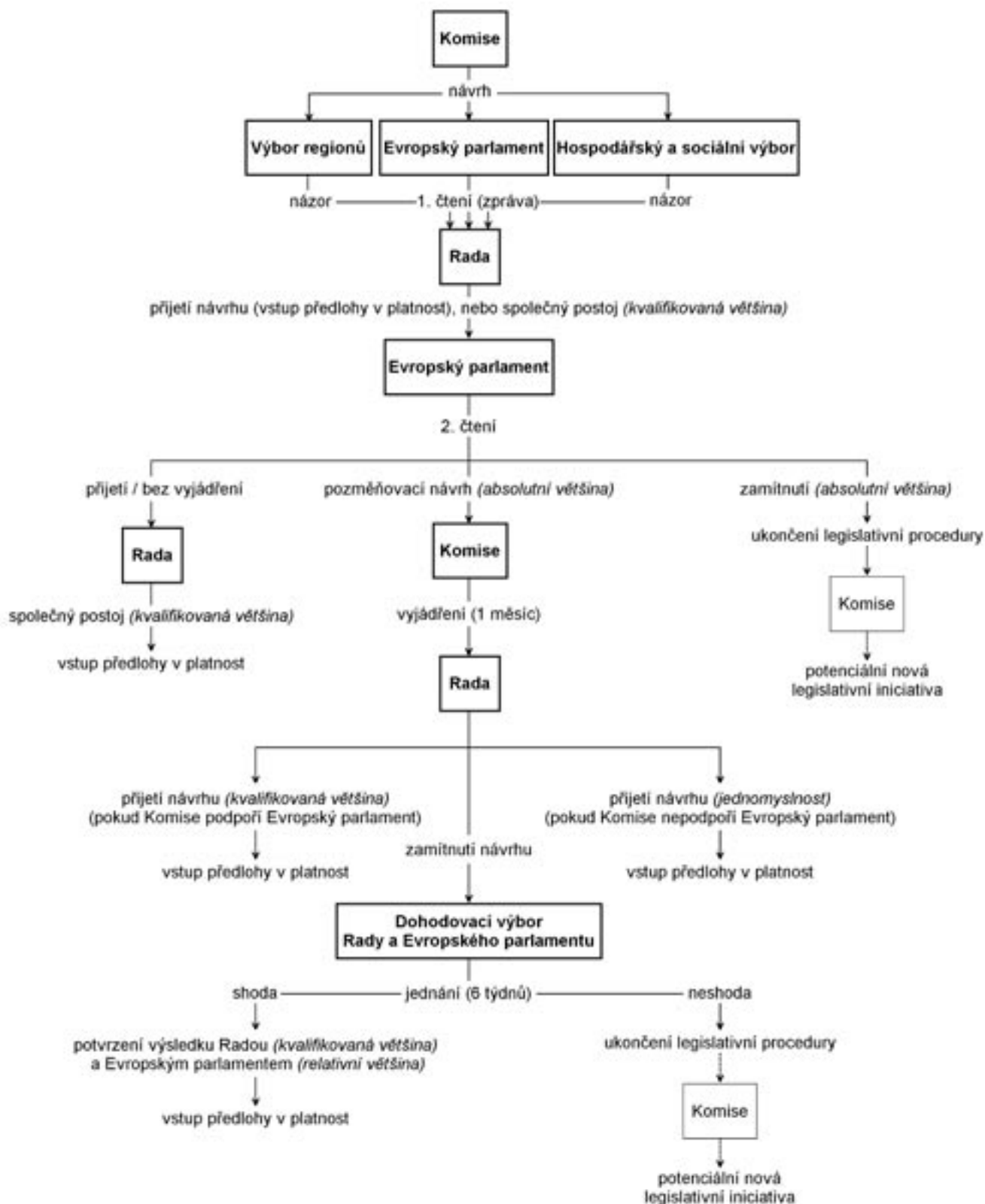
Schéma procedury spolupráce

Poznámky

1. V případě nesplnění požadovaných podmínek legislativního procesu (a v případě neexistence alternativního postupu) projednávání návrhu končí.
2. Komise může svůj návrh z projednávání kdykoli stáhnout.
3. Standardní lhůta pro jednotlivé kroky činí tři měsíce (není-li uvedeno jinak). Po dohodě Rady a Evropského parlamentu ji lze prodloužit o třetinu.
4. Procedura se vyznačuje intenzivní komunikací mezi jednotlivými zainteresovanými aktéry. Uvedené schéma je jen orientační.

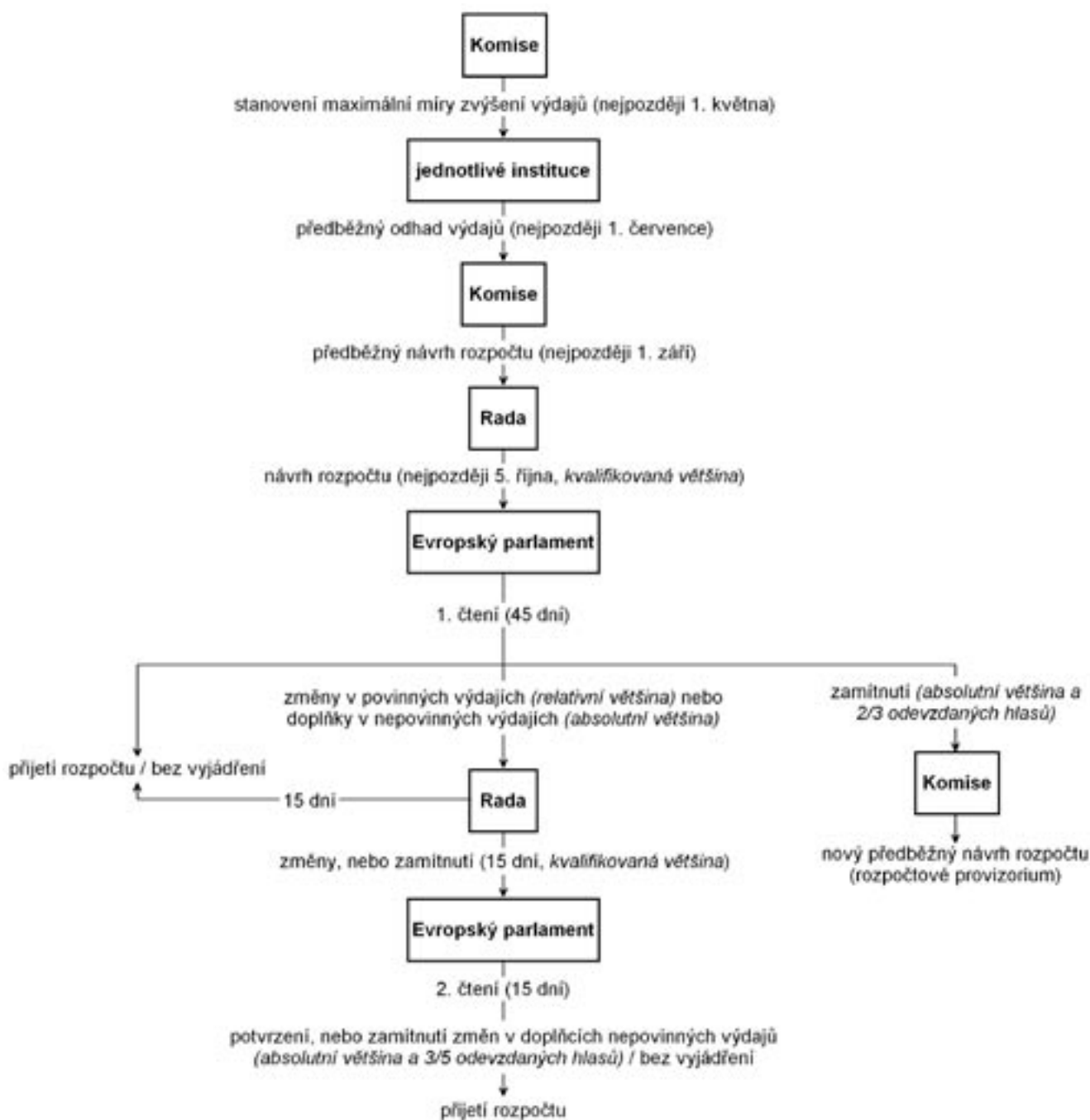
Schéma spolurozhodovací procedury

Poznámky

1. V případě nesplnění požadovaných podmínek legislativního procesu (a v případě neexistence alternativního postupu) projednávání návrhu končí.
2. Komise může svůj návrh z projednávání kdykoli stáhnout.
3. Standardní lhůta pro jednotlivé kroky činí tři měsíce (není-li uvedeno jinak). Po dohodě Rady a Evropského parlamentu ji lze prodloužit o třetinu.
4. Procedura se vyznačuje intenzivní komunikací mezi jednotlivými zainteresovanými aktéry. Uvedené schéma je jen orientační.

Schéma rozpočtové procedury

Poznámky

1. Procedura se vyznačuje intenzivní komunikací mezi jednotlivými zainteresovanými aktéry. Uvedené schéma je jen orientační.